

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Boj kugi

Sodna razprava, ki se je odigrala te dni v Novem mestu, nam je nudila vprav strahotno sliko navedene pokvarjenosti, ki se kot sredi našega naroda po vojni. Treba je namreč priznati, da ta zločin po živalskosti svojega nagiba, hladnokrvni izvršitvi in podlem ozračju, v katerem se je rodil, prekaša vse podobne slučaje v zgodovini naše kriminalitete. Značilno je, da bomo kmalu imeli razpravo o podobnem zločinu, storjenem od zločinskih pajdašev z isto mirno preračunatostjo brej najmanjših moralnih pomislekov in notranjih ovir, z veliko tehnično izurjenostjo, kakor da ni šlo za dragoceno človeško življenje, ampak za vola ali mačko. Iznebiti se moža ali žene, ki stoji na poti zadovoljivji živalskih nagonov, spraviš s sveta trgovskega druga, da si zločinec prisvoji par tisočakov, s katerimi bi lahko preživel nekaj veselih ur s pivskimi tovariši in vlačugami, in podobnimi nagibi so postali za naše moderne zločince kar vsakdanji. Značilno je tudi, kako hitro in kako lahko so ti zločinci našli za svoj naklep pomagavev in kako veliko število zločinov imajo že za seboj, kakor da je to svoje vrste obrt. Vse tem tipom se tudi posreči, da primeroma dolgo časa nosijo z uspehom krinko urejenega vsakdanjega meščanskega življenja, s katero prevarajo tudi najpoštenjega človeka.

Naglo naraščanje takih zločinov in zločincev v zadnjih letih kaže, da imamo opraviti s kugo moralnega propadanja med nami, nad katero se je treba resno zamisliti. Kdor pripisuje take zločinske pojave samo dedni obremenjenosti oziroma, kdor se pri tej razlagi ustavi in ne išče dlje, ali kdor vali odgovornost edinole in v prvi vrsti na sodobno socialno bedo, gleda to vprašanje preveč površno. Tu imamo pred seboj zločince, ki niso dedno obremenjeni, vsaj ne nad navadno mero, in ki jih ni k zločinom ne naravnost ne posredno nagnila nobena beda, ampak kjer ne moremo najti drugega vzroka ko čisto in golo moralno izkvarjenost, ki izraha iz individua samega v vzročni zvezi z nemoralnim okoljem in nezadostno moralno vzgojo ter z direktnimi vplivi brezpravstvenosti kot take. So seveda še drugi zločinstvo pospešujoči biološki in sociološki činitelji, toda v ogromni večini slučajev so očitno prvotni vzroki moralnega značaja.

Nemoralnost tega pojva postaja posebno očitna, če pomislimo, da se zločinska kuga razširja v času, ko se obenem širi takozvana ljudska izobrazba s tako intenzivnostjo, kakor nikoli prej, ko ima že najzgodnejša vas najmoderneje opremljeno šolo, ko tujski promet širi kulturo in jo razvaja iz mesta po deželi kar na cente, ko so ljudje tako naprednega mišljenja, da nikoli tako, in ko časopisje hobia v svet, kako čudovito v vseh ozirih napreduje in kakšna sijajna bodočnost nas še čaka od tega čudovitega napredka. Zalibog pa proslavljalci tega sodobnega vsestranskega napredka in izobrazbe prezirajo dejstvo, da ta sodobna splošna kultura ne sega v duše, da se pod skorjo te kulture neovirano bohoti sirovost, brezobzirnost in brezsrčnost in da premočnim ves sodobni umstveno-racionalistični in tehnični napredek služi samo v to, da lažje najdejo sredstva, kako streči svojim nemoralnim nagonom. Vzrok je v tem, da ta takozvana splošna izobrazba zanemara etično vzgojo, da premalo kultivira dušo, da preveč prezira globokosežni pomen in vpliv religije, da je verško nevtralna, da se obrača bolj na razum ko na srce in da je velikokrat celo moralno popolnoma zgrešena, brez prave smeri in naravnost materialistično usmerjena ter v mnogih slučajih izrecno brezbožna in brezverska. Imamo pa poleg tega tudi neke vrste ljudsko »izobrazbo«, ki naravnost propagira komaj še s tako krinko zakrito nemoralno, in ta žalostni posel opravlja danes povečini kino, napram kateremu je cenzura vse preveč prizanesljiva. Če greste v gledališče, kjer se po precejšnjem delu še prikazujejo resne igrice, ki življenje gledajo v luči navedenih idealov in metafizičnega smisla, hote ne našli, da se vsak dan bolj prazni in propada; če pa pogledate v kino, hote videli, da je polno, ponajveč mladih ljudi obojega spola, najpolnejše pa takrat, ko se prikazujejo bedarije in lumparije ter živalska gonja za poltenim uživanjem in denarjem. Če potem mladi svet po bulvarnem časopisju v poročilih iz sodniške dvorane z največjo naslado prehira, kako se zločini v vseh podrobnostih pripravljajo in izvršujejo, če tam izve vse umazanije in grdobije, ki so v zvezi z nemoralnim življenjem, če se tako seznani s stvarmi, ki razburkajo dušo do kalnega dna najbolj živalskih in človeka nevednih strasti — potem ni čudno, če se duša sama nagne k brezpravstvenosti in k zločinom, naj je po naravi še tako normalna in odporna. Tukaj imamo eno izmed gnezdišč prvotne moralne infekcije, ki že mlado, za vse brez razlike dovezno dušo obremenjuje za vse življenje, naj se potem izdejstvuje v zločinih in prvem ali šele v drugem in tretjem kolenu!

Usodno dejstvo je, da so za javno življenje in za njega kakovost najbolj merodajni in odgovorni činitelji to dejstvo doslej premalo vpoštevali in da je še danes veliko ljudi, ki oblasti branijo, da bi posegla tudi v to področje, češ moralna policija ni dostojna države, se je ne tiče, nima učinka itd., kakor se že glasijo vsi ti in podobni ugovori, ki so večinoma hote ali ne hote le zagovori nemorale. Hvalabogu vidimo v zadnjih letih, da so že mnoge države začele drugače gledati na to vprašanje, kakor je gledala nanj liberalna era, in da so začele zaročišča nemorale odločno zatirati. Moralna vzgoja v šoli se mora postaviti vsekoli, v vseh predmetih, ki so področje duhovnih ved, na religiozno podlago, cenzura mora brezobzirno črtati take filme, kakor je na primer »Ekstaza«, tiskovni zakon pa naj prepove podrobno in sencačno poročanje o zločinih in sodnih razpravah, kakor je to prepovedal režim v Italiji. To se mora storiti v korist države, v korist moralnega zdravlja naroda.

Nova francoska vlada

Sarraut - Daladier II Nova nepopravljena izdaja vlade levičarskega bloka

Sarraut, novi ministrski predsednik.

Pariz, 27. okt. AA. Definitivna sestava Sarrautove vlade je tale:

Predsednik vlade in mornariški minister Albert Sarraut; podpredsednik vlade in pravosodni minister Dalimier; notranji minister Chaumet; zunanji minister Paul-Boncour; vojni minister Daladier; finančni minister Bonnet; proračunski minister Abel Gardey; kmetijski minister Queuille; trgovinski minister Laurent-Eynac; minister za pošto in brzojav Mistler; minister za javna dela Paganon; minister za delo Frot; prosvetni minister Demonzie; kolonijski minister Pietri; letalski minister Pierre Cot; minister za trgovinsko mornarico Stern; minister za pokojnine Ducos; minister za narodno zdravje Lisbonne.

Državni podtajniki: pri predsedništvu vlade Andre Marie, v zunanjem ministrstvu Francois de Tesson, za strokovno izobrazbo Marcombes, za kolonije Auguste Brunet, za narodno vzgojo Bibie, v vojnem ministrstvu Guy la Chambre, v ministrstvu za telesno vzgojo Le Gorgeu.

Kaj pravi „Echo de Paris“?

Pariz, 27. okt. AA. Henri de Keriliss piše v današnjem »Echo de Paris« o novi francoski vladi in naglašja, da ni prihod Sarrauta na predsedniško mesto nič izpremenil dosedanjega položaja in da je situacija ostala prav tako resna, kakor je bila pred ostavko Daladierjeve vlade. Sarrautova vlada, nadaljuje de Keriliss, je prav za prav popolnoma ista, kakor je bila Daladierjeva vlada, ker se ne more reči, da bi bila resno zavrta na desno, ko sta v njo stopila Pietri in Stern, ki ne bosta imela nikakega pomembnega vpliva v vladi. Zelo verjetno je celo, da bodo neosocialisti proti Pietriju in Sternu. Zato se lahko že danes reče, kakšna usoda čaka Sarrautovo vlado, ki ne razpolaga s potrebno večino v parlamentu in ki je vključena med zmerno opozicijo in socialistično opozicijo. Ta opozicija bo porabila prvo ugodno priložnost in Sarrauta vrгла; nova vlada bo zato prav tako končala, kakor so pred Sarrautom končali Herriot, Paul-Boncour in Daladier.

Na koncu svojega komentarja de Keriliss naglašja, da Sarraut ni osebnost, ki bi bila kos nalogi v sedanjih okoliščinah. Na čelu francoske vlade bi moral danes stati mlad in pogumen vrvak, ki bi se upal povedati vso resnico poslancem in prebivalstvu. Vlada g. Sarrauta je sestavljena samo za to, da bo začasno figurirala za prehodno in nedoločeno dobo.

Po strankah

Pariz, 27. okt. b. Po strankah pripadajo novi ministri skupaj z državnim podtajnikom radikalni socialistični stranki (v senatu so demokratični levičari in sicer njih 16 po številu, 1 je član radikalne leve, 1 neodvisne leve, 3 pa so izven-strankarski). Po poklicu je 10 advokatov, 5 profesorjev, 2 časniki, 3 zdravniki, 1 notar, 1 bančnik, 1 inspektor, 1 sodnik in 1 kemik.

★

Ljubljana, 27. oktobra.

Francija je dobila novo vlado, če se sme izraz »nova« porabiti za vlado, v kateri sedijo domala vse osebnosti prejšnje, samo da so si med seboj izmenjali ministrske portfelje, in ki jo podpirajo iste politične stranke. Ako prečitamo listo ministrov, ne najdemo nobene nove, mlajše osebnosti.

Nemški plebiscit

„Nemški mož in žena, ali odobravata nemško politiko?“

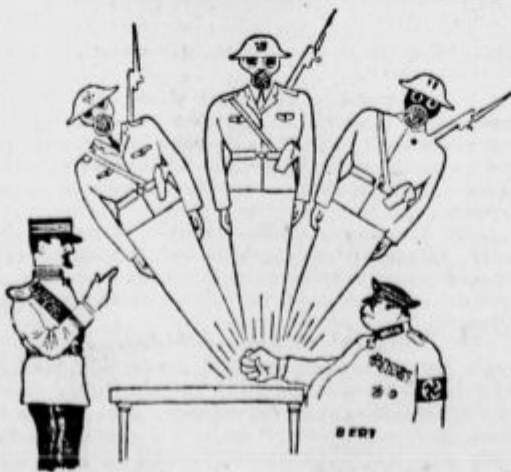
Buchs, 22. oktobra 1933.

Po ušesih vseh dobrih Evropevcov še vedno šumi od udara, s katerim je Hitler pretrgal vsake zveze z Zvezo narodov in bučno zapustil razorožitevno konferenco. Sedaj pa odmevajo po vsej Nemčiji tamburji in kličejo narod na edinstveni plebiscit, ki naj jasno pove, če odobrava nemško državno politiko, ali če jo odklanja.

Parade, parade...

Imel sem priliko prepričati se, da je nemški narod zares odkritosrečno hvalečen Hitlerju, da je na dramatičen način počil po mizi in v patetičnih besedah postavil pred Evropo problem razorožitve, v kolikor se tiče Nemčije. Nemei imajo radi veličastne prizore, se ne morejo nikdar zadosti navdušiti za manifestacije, parade, procesije, marširanja v strujenih kolonah pod plapolajočimi zastavami in pod udarci godbe, ki udarja navduševalne marše. In res, takoj po ženevskem blisku in gromu, so se vsrile po vsej Nemčiji veličanske manifestacije — jaz nisem nikdar mogel razumeti, kako je mogoče, da imajo Nemei toliko časa za parade in manifestacije — in od povsod so leteli v Berlin dolgozvojni brzojavi, v katerih narod z nepopisnim navdušenjem izraža svoje zaupanje v »politiko presenečenja« svojega »Führerja«, ki je s tem dvignil ugled nemškega naroda.

Politika razbijanja po mizah

Ce Nemčija udari po mizi (»Vorwärts«)

Stare izkušnje bi seveda morale prepričati Nemčijo, da takšna teatralna politika, ki morebiti ugađa nemškemu ljudstvu, na zunanji svet ne napravi nobenega posebnega vtisa. Ni še dolgo tega — bilo je majnika meseca — ko je Hitler tudi v vznešenih besedah sklical državni zbor v Potsdam in nato z govorniškega tribuna razposlal svojo poslanico civiliziranemu svetu. Vsa Nemčija je takrat marširala po ulicah, a svet se ni preplašil te gledališke prireditve in je mirno počakal, da so se razpršili oblaki prahu in čustvenega dima, za katerim je novi režim razgrinjal svoj obnovitveni načrt pred vzhiceniimi predstavniki nove nemške prerajene pasme. Isto se bo zgodilo tudi sedaj, o tem ne dvomim. Svet bo mirno sledil propagandnemu boju, ki ga vodi morda največji in najsposobnejši propagandist naše dobe, nemški minister za propagando dr. Goebbels sam, poslušal bo vse, kar bo plebiscitna propaganda iznašla o veličini nemškega naroda in o njegovem človečanskem poslanstvu, nato bo pa zopet stopil pred Nemčijo in jo vprašal, kaj neki hoče, ko tako razbija. Kajti politika sudaranja po mizah ne imponira nobenemu, niti slabšem ne. In svet, ki ga je Hitler sedaj dvignil proti sebi, ni slab. Moral bo zopet zapustiti svoj stolp slonokosteni, v katerega se je hotel skriti in premišljevat v samoti o usodi nemškega naroda, moral bo priti med ljudi, med narode, med katerimi bo pač morala tudi Nemčija živeti in sicer živeti tako, mirno in pridno, da bo sožitje mogoče in znošno, če že ne koristno za napredek nasega človeštva.

Plebiscit

Napoved novih volitev in plebiscita je kajpada vzbudila v Nemčiji — o tem sem se prepiral v južnem delu Nemčije — veliko zanimanje. Ljudje so se razvneli in zanimivo je bilo gledati, kako so si prvi dan kar trgali časopisje iz rok. Ljudje so bili na eni strani navdušeni, na drugi so pa čisto po človeško razvednili, kakšne bodo volitve hitlerjevskega režima, ki ne dopušta nobene druge stranke in ki v državi ne dovoljuje druge izbire in drugega mnenja, kakor navdušenega odobravanja svoje politike ali pa ne.

„Angriff am Montag“ prerokuje

Najboljše me je poučil o teh novih volitvah in o tem plebiscitu o nemški politiki članek, ki je izšel v »Angriff am Montag«, ki ga izdaja propagandni minister, dr. Goebbels sam. Tam sem bral sledeče: »Volivna propaganda ne bo imela na sebi nič izvanrednega. Mi se bomo zadovoljili s tem, da organiziramo nekaj večjih manifestacij narodno-

Vsa imena so nam znana iz pretekla in polpretekla dobe. Manjkajo samo še Herriot, Albert, Barthou in Steeg, pa bi imeli v kabinetu ves generalni štab radikalnih socialistov za 20 let nazaj. Socialistov in neosocialistov v vladi ni. Blumu se je posrečilo, da je zlepil razpoklino z »begunci« Marqueta in Renaudela in sedaj lahko zopet izza kulis podpira radikalno socialistično vlado, ne da bi nosil kakšno odgovornost za njena dejanja, in vedno pripravljen, da ji spodnese tla v prvi priliki, kot je v 17 mesecih že storil trikrat. Sedanja vlada Alberta Sarrauta je torej nadaljevanje levičarskih eksperimentov, ki jih izkušnje niso iztrezile. Sarraut je le prehodni pojav.

Iz sestave novega kabineta ni mogoče razbrati nobene nove politične ideologije. Chaumet v notranjem ministrstvu morebiti podčrtava svobodnimiselnice sedanjega kabineta, Bonnet v finančnem ministrstvu pa je bržkone migljaj, da bo podonavsko vprašanje, za katero se je kot predsednik konference v Stresi posebno zanimal, stopilo v ospredje in da bo sedanja vlada tudi s finančne strani podpirala ureditev Podonavja v smislu dogovora med Italijo (baron Aloisi) in Francije (Paul-Boncour), posebno še, če omenimo, da je ostal Paul-Boncour na svojem mestu kot zunanji minister. Zbliževanje z Italijo se bo torej nadaljevalo in ni treba v tem pogledu pričakovati kakšnih presenečenj. Paganon, ki je dobil sedaj javna dela, in Guy la Chambre, ki je prešel v podtajništvo vojnega ministrstva, jamčita s svojimi imeni, da ostane vse pri starem v vprašanju sodelovanja ameriškega in francoskega kapitala. De Monzie, ki je prehodil v dolgi dobi svojega ministrovanja sleherni ministrski resor, je toplot ostal v prosveti in jamči za nadaljevanje prosvetne politike s pomočjo sindikaliziranega socialističnega učiteljstva. Zunanja politika bo obdržala svoj jetičen značaj pod vodstvom Boncourja. Nobeno ime v novi vladi prav za prav ne upravičuje nade, da bo Hitlerjevo izzivanje naletelo na odgovor, ki edino Nemcem prija in njihovo histerično obnašanje pomiri.

Sarraut, ki se je izkazal kot kolonialni minister velikega štila, v sedanjih političnih okoliščinah, ki mu niso dovolile zajeti v vlado tudi patriotično desnico, ni mogel sestaviti ministrske ekipe, ki bi ga usposobila za velika dejanja. On bo ministroval, dokler ga iz zasede ne bo zopet torpediral Leon Blum, vodja socialistov.

socialistične stranke po vsej državi. Druge liste se ne bodo ustanavljale, ker za njihovo ustanovitev bi po zakonih naše države bilo potrebnih 60.000 podpisov. In mi ne verjamemo, da bi še danes živele v Nemčiji 60.000 ljudi, ki bi si s svojim imenom in s svojim podpisom upali podpirati stranko ali mnenje, ki ga mi ne dovoljujemo.

Pariska »Le Croix«, ki jo imam pred seboj, končuje svoj članek, ki ga posvečuje hitlerjevski politiki »teatralnih presenečenj« (dne 18. oktobra) s temi le besedami, ki jih postavljam na konec

Nemški »Mihl« gre na volitve (»Vorwärts«).

svojega dopisa: »V teku prihodnjih mesecev se bomo vpeljali v umetnost, kako se napravljajo dobre volitve.« Hitlerjevski plebiscit in njegove volitve bosta v tem pogledu poučna. Svet pa naj mirno čaka, pravim, kajti za plebiscitom, naj izpade kakor hoče, se pa zopet nadaljuje normalno življenje, samo škoda za čas, ki je bil zaradi razbijanja po ženevski mizi izgubljen. Ing. Sch.

Kandidatna lista

Berlin, 27. okt. AA. Wolffov urad poroča: Lista kandidatov za državno-zborske volitve vsebuje več sto imen in bo za vseh 36 volilnih okrožij ista. Med prvimi desetimi kandidati so kancelar Hitler, njegov namestnik Hes, ministri Frick, Göring in Goebbels, vodja nacionalno-socialističnih napadalnih oddelkov Roehm, ministra Darre in Seldte, podkancelar v Papen in bivši minister Hugenberg.

★

Austrijsko posojilo

Dunaj, 27. oktobra. AA. Dopisni urad poroča: Finančni minister Buresch je imel govor, v katerem je naglasil, da je dalo notranje loterijsko posojilo dosti več, kakor 200 milijonov (2 milijardi Din) in da je rezultat posojila prekosil vsa pričakovanja. Ker je posojilo toliko prepisano, bo vlada sorazmerno znižala vpise, tako da bo celotni vpis znašal 200 milijonov. Vlada ni vršila nikakega pritiska na finančne ustanove pri podpisovanju posojila.

Na koncu je finančni minister naglasil, da hoče Avstrija ostati popolnoma neodvisna. Avstrija ne pozna nikakega sovražstva proti nikomur in hoče na polju gospodarskega sodelovanja kakor na vseh drugih poljih vedno vpoštevati interese ostalih držav.

Titulescu v Belgradu

Belgrad, 27. okt. m. Rumunski zunanji minister Titulescu je v teku večeršnjega popoldneva obiskal svojega starega znanca in tovariša, bivšega predsednika vlade in zunanje ministra, dr. Vojislava Marinkovića, nakar je v prostorih tukajšnjega rumunskega poslanstva sprejel češkoslovaškega poslanika dr. Wellnerja, poljskega poslanika Schwarzburg-Güntherja in ameriškega poslanika Wilsona. Kakor smo že poročali, je bila sredi v dvorcu večerja na čast Titulescu, večerje se je udeležil Titulescu s vsem svojim spremstvom, nadalje rumunski poslanik na našem dvoru Guranescu in svetnik rumunskega poslanstva Papiniu. Nadalje so bili navzoči predsednik vlade dr. Srsčić, zunanji minister Jevtić ter drugi ugledni gostje, ki so bili povabljeni na večerjo. Po večerji je Nj. Vel. kralj Aleksander sprejel rumunskega zunanje ministra Titulescu v salonu ter je z njim ostal nekaj časa v razgovoru.

Danes dopoldne je Titulescu ponovno konferiral z našim zunanjim ministrom. Po konferenci se je odpeljal na pokopališče, kjer je položil velik venec na grob bivšega ministra in poslanika v Bukareštu, Pavla Marinkovića. Ob 11.15 je bil v rumunskem poslanstvu sprejem domačin in inozemskih časnika, ki so jih sprejeli: rumunski poslanik Guranescu, šef rumunskega tiskovnega urada Dragu in tiskovni ataše v rumunskem poslanstvu Anastasiu. Okoli pol 12 sta vstopila v salon rumunski zunanji minister Titulescu in naš zunanji minister Jevtić. Oba sta se najprej rokovala z vsemi časniki, nakar je Titulescu podal domačin in inozemskim poročevalcem sledečo izjavo:

Titulescu izjavlja

»Potovanje, ki sem ga napravil v balkanske prestolice, je bilo odgovor na uradna povabila, ki sem jih prejel od vlad teh držav. To priliko sem izkoristil, da predebatiram z vodilnimi krogi teh držav vprašanja, ki so na dnevnem redu, posebno o okrepitvi že obstoje-

čih prijateljskih vezi in o vzdrževanju organizacije miru v naših državah. Z najboljšimi vtisi se sedaj vračam. V prvi vrsti lahko ugotovimo popolno soglasje med Poljsko in Malo zvezo v naporih za ohranitev miru ter v iskanju sodelovanja za mir. Organizacija trajnega in koristnega miru na Balkanu je najizrazitejši interes Male zveze. Ne sme se tudi pozabiti, da sta dva člana Male zveze po svojem zemljepisnem položaju zainteresirana na Balkanu. Čimbolj bo njuna varnost zajamčena v tem delu Evrope, tembolj bo Mala zveza z uspehom dovršila svojo misijo na pacifikaciji srednje Evrope. Čimbolj se bo organiziral mir na Balkanu, tembolj bo okrepljen tudi mir v srednji Evropi. Intenzivno delo Jugoslavije in Rumunije za organizacijo miru na Balkanu je najvrstejša podpora Male zveze v njenem delovanju. Moj obisk v Belgradu mi je omogočil, da v veliki meri ugotovim obstoječo trajno identičnost in vztrajnost stališča med našima dvema vladama. Svojega jugoslovanskega tovariša g. Jevtića sem obvestil o svojih razgovorih, ter sedaj v njegovi navzočnosti lahko ugotovim stalno in popolno soglasje.

Ko je Titulescu zaključil svojo izjavo, je dejal, da je to vse kar lahko pove in da bodo našli v izjavi vse, če jo bodo pozorno prebrali.

Titulescu gre domov

Na vprašanje nekega časnika, če bi imel k tej izjavi kaj dodati naš zunanji minister Jevtić, je le ta odvrnil, da k zunanji izjavi ni treba ničesar dodajati. Titulescu se je nato z našim zunanjim ministrom odpeljal na železniško postajo, kjer so se od njega poslovili pomočnika zunanje ministra dr. Purić in Jurisic ter Bakotić, nadalje pa še češko slovaški, grški in bolgarski poslanik ter časniki. Titulescu se je nato ob 12.10 odpeljal s subotiskim vlakom. Do rumunske meje ga spremljajo rumunski poslanik na našem dvoru Guranescu, tiskovni ataše Anastasiu, od našega zunanje ministristva pa dr. Subotić.

Izid volitev v Delavsko zbornico

Število oddanih glasov: V splošni skupini: Redna volišča: modra 6548, rdeča 5188; obratna volišča: modra 5099, rdeča 10.753, bela 3917; pismene glasovnice: modra 1053, rdeča 666, bela 673.

Skupaj: modra 12.700, rdeča 18.848, bela 9778.

Število oddanih glasov: Nameščenjske skupine: Redna volišča: modra 2489, rdeča 946, bela 449, zelena 759, neveljavne 228; obratna volišča: modra 984, rdeča 146, bela 88, zelena 89, neveljavne 374; Pismene glasovnice: modra 133, rdeča 35, bela 23, zelena 25, neveljavne 135.

Skupaj: modra 3606, rdeča 1127, bela 560, zelena 873, neveljavne 737.

Razdelitev mandatov

V smislu določil št. 29. volitnega reda prejmajo v splošni skupini:

Lista nacionalnega delavstva 15 mandatov
Lista strokovne komisije 23 mandatov
Lista Jugoslovanske strok. zveze 12 mandatov

V nameščenjski skupini:
Stanovska lista nacional. nameščenstva 6 mandatov
Lista Saveza privat. nam. Jugoslavije 2 mandata
Lista strokovne zveze privatnih in trgov. nameščenecv Jugoslavije 1 mandat
Lista združenih zasebnih in trgov. skih nameščenecv Slovenije 1 mandat

Razpis volitev v Pokojninski zavod

Razglas o volitvah delegatov in namestnikov Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani.

Na temelju predpisov § 50 a zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv za Slovenijo in Dalmacijo z dne 12. maja 1922, razpisujem volitve delegatov in njihovih namestnikov za občni zbor Pokojninskega zavoda za nameščenice v Ljubljani.

Dan volitev, odnosno dan, ko naj se preštejejo glasovi, oddani ob volitvah, določam na 25. novembra 1933 ob 12 v uradnih prostorih Pokojninskega zavoda, Ljubljana, Gajeva ulica št. 5, I. nadst.:

Pri teh volitvah imajo aktivno volilno pravico vsi zavarovani nameščenici, ki so bili dne 15. oktobra 1933 člani Pokojninskega zavoda, in njihovi službodajalci.

Vsi volivni upravičenci se vodijo v enotnem volivnem imeniku, ki je sestavljen po petih strokovnih edinicah in sicer, ločeno za nameščenice in službodajalce. V smislu § 25, točka 2 statuta Pokojninskega zavoda volijo neobvezni zavarovanci po § 30 a skupaj z obveznimi, njihovi službodajci pa s službodajci obveznih zavarovancev. Ravno tako so priključeni obveznim zavarovancem prostovoljni zavarovanci.

Volivni imenik, t. j. seznam volivnih upravičencev po stanju 15. oktobra 1933, bo razglašen v dneh od 30. oktobra do vključno 12. novembra 1933 v uradnih prostorih Pokojninskega zavoda, nadalje v uradnih prostorih mestnih načelstev v Celju, Dubrovniku, Mariboru, Ptujju in Splitu, povsod v času uradnih ur.

Morebitne reklamacije zoper volivni imenik (n. pr. vpis, izbris, vpisitev v strokovno enotno) je vlagati osebno ali pisмено naravnost pri volivni komisiji Pokojninskega zavoda v Ljubljani v času od 30. oktobra do 12. novembra 1933. Kdor zahteva vpis volivnega upravičenca, mora predložiti datum, člansko in zavarovalno številko uvrstitvenega odloka Pokojninskega zavoda. O vloženih reklamacijah odloča volivna komisija končno veljavno.

Voliti je treba v petih strokovnih edinicah 78 delegatov in 78 namestnikov in sicer 39 delegatov in 39 namestnikov iz skupine zavarovancev-nameščenecv in isto število iz skupine službodajalcev.

V vsaki strokovni edini volita skupina zavarovancev-nameščenecv in skupina službodajalcev vsaka po enako število delegatov in njihovih namestnikov in sicer:

V I. strokovni edini (denarni zavodi) po 5 delegatov (5 nam.);
v II. strokovni edini (trgovina in spedicija) po 10 delegatov (10 nam.);
v III. strokovni edini (rudarstvo in kovinarstvo) po 4 delegate (4 nam.);
v IV. strokovni edini (ostale industrije in obrt) po 12 delegatov (12 nam.);
v V. strokovni edini (vsi ostali poklici) po 8 delegatov (8 nam.).

Volitve se vrše po proporcionalnem volivnem redu pismeno z obveznimi kandidatskimi listami.

Vsak volivni upravičenec prejme od Pokojninskega zavoda glasovnico, ki jo po izpolnitvi vrne naravnost volivni komisiji Pokojninskega zavoda v Ljubljani, tako, da jo prejme do 12 dne 25. novembra 1933. Če upravičenec ni prejel glasovnice, ali če jo je izgubil, ali je postala nerabna, zahteva lahko novo glasovnico pri volivni komisiji Pokojninskega zavoda najkasneje dopoldne dne 25. novembra 1933.

Kot kandidat odnosno namestnik sme biti vpisan le tisti član, ki ni izgubil volivne pravice za narodno skupščino. Juridične osebe (korporacije, zadruga itd.), ki so člani Pokojninskega zavoda, zastopajo svojepravne osebe, ki sicer same zase niso člani Pokojninskega zavoda, ki pa so upravi-

Utrinki

STISKA SVETA IN VERA

Liberalizem in marksizem žalujeta na razenitih svetla: beda toliko milijonov ljudi v vseh deželah je sad gospodarskih nazorov in žrteljnega modrostorja, ki niso bili vkoreninjeni v večnih temeljih vere. Sloveči jezuit p. Muckermann pise o tem: »Vsek materialističen nazor pritično z lahkoto premoti ljudi, dokler je vsega dovolj. Kmalu pa je pri koncu svojih sil, če obstanejo stroji in motorji, denar več ne kroži, če so velike luke z ladijami podobne kopališčem. Podobno se godi sistem finanjstva materializmu, ki misli, da je delo zadnji cilj žitljenja. More poč še miriti stroje, dokler je še kaj dela. Ali pa nam ima še kaj povedati potem, ko s stroji oblane delo? — Sedaj je to usoda, ki je zadela milijone. Vsem tem milijonom, ki tako strašno trpe, nimajo materi-

stvo tudi žensko osebje gostilniških lokalov vseh vrst.

26. OUZD naj vpeljejo plačevanje svojih prispevkov z markicami, kot je to urejeno pri službenem davku.

27. V pogledu združenja gostilničarjev stoji kongres na stališču, da ohranijo vse vrste gostilniških obriti vzajemno, posebno stroko, radi česar se zahteva, da se morajo veljati vsi v edinstveno gostilničarsko organizacijo, oddvojeno od trgovcev.

28. Temeljito naj se revidirajo in znižajo davjate, katere plačujejo gostilničarji, ter naj se ukinejo, oziroma zabrani pobiranje policijskih taks za nadzorstvo koncertov in ostalih zabavnih prireditvev.

29. Zniža naj se cena električnemu toku in vodi, katere se konsumira v gostilniških lokalih, na višino, katere je določena za industrijo.

30. Revidira naj se zakon o nabavljalnih in konzumnih zadržkih ter naj se jim zabrani prodajanje pijac nečlanom ter naj se ukinejo zanje tudi prevozne in davčne olajšave.

Gostilničarski kongres v Belgradu

Belgrad, 25. oktobra.

Danes se je vršil v tukajšnji Kolarčevi dvorani kongres zveze gostilničarjev iz cele Jugoslavije. Že včeraj so začeli prihajati iz posameznih pokrajin gostilničarji v Belgrad, danes pa so se pripelale številne delegacije iz vseh pokrajin države. Slovenski gostilničarji so med vsemi delegacijami najštevilnejše zastopani. (Iz Slovenije jih je 180, iz cele države okrog 1500.)

Na kongresu so se obravnavala važna vprašanja, ki zadevajo gostilničarski stan. Iz vseh referatov pa je izvenela bridka tožba o neznosnih bremenih, ki tarejo ta, nekdanje dobro situirani stan.

Dnevni red kongresa

Na dnevnem redu so bili sledeči referati:

1. Vprašanje trošarine na vino in žganje ter vprašanje akcije v posameznih banovinah, referent g. Avakum Perišić iz Sarajeva.

2. Vprašanje o državnih, banovinskih, občinskih in policijskih taksah; referent g. Vladislav Papić iz Zagreba.

3. Vprašanje spremembe in dopolnitve obrtnega zakona in gostilniškega pravilnika, o katerem je razpravljalo zelo posrečeno g. Anton Petelin iz Ljubljane.

4. Vprašanje avtorskih honorarjev; referent g. Mihailo Nikolić iz Belgrada.

5. O hotelirstvu in turizmu; referent g. Teodor Kaufmann iz Zagreba.

6. Vprašanje davkov na gostilničarski obrt in nezakonito vršenje gostilničarske obrti; referent g. Peter Petković iz Dubrovnika.

7. O socialnem zavarovanju in službenem razmerju do pomočniškega osebja ter o organizaciji prisilnih združb je poročal g. Vladan Bogdanović iz Skoplja.

Na kongresu so bile sprejete tozadevne resolucije, ki se pošljejo na pristojna mesta.

Gostje so si ogledali razne zanimivosti Belgrada.

Kongres je bil zelo dobro organiziran in priča na eni strani o velikem pomenu in važnosti močne stanovske organizacije gostilničarjev, ki so si v Belgradu zgradili z vzajemno pomočjo eno najmodernejših palač za svoj dom, v kateri se nahaja tudi gostilničarska šola, na drugi strani pa o težki krizi, v kateri žive danes zlasti podeželski gostilničarji in da je nujno potrebno, da država revidira svojo davčno politiko, ki gre za prekomernim obdavčenjem legalne in moralne pridobitnosti ter da najde čimprej skrite neobdavčene kroge, ki danes neovirano bogate na račun širokih plasti ljudstva, zlasti pa legalnih in moralnih pridobitnikov, ki nosijo zanje vso težo davčnega vijaka. G.an.

Resolucije kongresa

Kongres gostilničarjev iz cele kraljevine Jugoslavije je danes 25. oktobra sprejel, potem ko je ugotovil, da je sedanje stanje gostilničarskega stanu, ki dosega v naši državi do 50.000 članov, postalo neznosno, sledeče resolucije:

1. Vprašanje trošarine naj se najprej načelno reši in to, dali se imata vino in žganje smatrati za predmet, ki je podvrženo trošarini, in če se kot taka smatrata, da se odredi, da plača vsakdo trošarino na vino in žganje za one količine, katere sam popije, ali pa, da se trošarina sploh ukine. Potrebno je odrediti trošarino in plačati takoj pri proizvodnji na vse proizvedene količine, in da se pijače prodajajo na malo, samo gostilničarji, kateri imajo redno dovoljenje, kar je edino v duhu obrtnega zakona.

2. Zabraniti se mora dvojna in trojna obremenitev od strani občin in ukiniti akcije in trošarina, kjer so uvedene.

3. Spremeniti se mora tarifni stavek 34, toč. 3 zakona o taksah ter s tem izravnati gostilničarje s trgovci in obrtniki v tem oziru.

4. Nepravčasno plačevanje časovnih, pravšalnih, točarskih in dr. taks se ne sme kaznovati; vse dosedaj izrečene kazni je treba črtati.

5. Banovine morajo vrniti denar, ki so ga ubrale po starem trošarinskem zakonu iz naslova banovinske točarine za vino in žganje, katere se je našlo v skladiščih na dan, na katerega je stopil v veljavo zakon o trošarini, ali je vino in žganje bilo izvoženo.

6. Ker je sedanjí obrtni zakon zelo pomanjkljiv in nezadosten z ozirom na zaščito gostilničarskih interesov, se zahteva nov poseben zakon o gostilničarstvu in turizmu. Ta zakon bi moral obseči vsa vprašanja gostilničarske stroke in turiz-

ma in biti izdelan v sporazumu in sodelovanju Zveze gostilničarskih organizacij in turističnih faktorjev kot legitimnih predstavitev. Dokler ne izide ta zakon, naj se sedanjí obrtni zakon dopolni in spremeni.

V teh dopolnilih zakona je zlasti potrebno zaščititi strokovne interese gostilničarjev, z omejitvami izdajanih novih koncesij in s predpisi za strokovno izobrazbo za vse vrste gostilničarskih obriti na podlagi predloga konferenc gostilničarskih združenj v Zagrebu 25. januarja 1931, ki je bil izročen ministrstvu trgovine in industrije.

7. Odmerjanje davkov naj se vrši po pravilnem kriteriju, pri čemur je potrebno voditi račun o realnem stanju in faktičnih razmerah posameznega obdavčenca zlasti o njegovi plačilni sposobnosti. Posebno je potrebno imeti v vidu turistične in klimatične kraje, kjer traja sezona samo nekoliko mesecev.

8. Predloge davčnih uprav o odmeri letošnje dohodnine je treba revidirati ob sodelovanju predstavnikov pridobitnih strokovnih združenj ter je potrebno do dohodnine znižati od lanske.

9. V vse davčne odbore in v vse komisije, v katerih se razpravlja o davčnih vprašanjih in ostalih dajatah za gostilničarje, se morajo pozvati na sodelovanje kot enakopravni člani pri sklepanju, predstavniki prisilnih gostilničarskih organizacij.

10. Vsi zaostali davki gostilničarjev se morajo črtati do vključno leta 1932, kakor se je to že v posameznih primerih izvršilo.

11. Ostali zaostali davki in dajatve se morajo izterjati z največjo obzirnostjo za čas, kadar traja slabo stanje, ob mrtvi sezoni in preko zime.

12. Najstrožje je potrebno preganjati uveljavljeno izvrševanje gostilničarske obrti.

13. Zabraniti se mora kuhanje in dajanje hrane in izdajanje sob po privatnikih, ako dotični nimajo oblastne pravice za izdajanje sob.

14. Odvzeti je treba dovoljenje prenočiščem, katere ne razpolagajo z več nego štirimi sobami, ter onim, ki ne razpolagajo s higiensko opremo in prostori.

15. Prodaja vina in žganja se mora omejiti v okviru zakona in dovoliti prodajo samo lastnim pridelkom in to samo siromskim vinogradnikom, kateri ta posel sami opravljajo, a ne preko drugih oseb in izven kraja, kjer je vino pridelano.

16. Naj se izda tolačenje k § 76, točka 10 obrtnega zakona v tem smislu, da se za hišno d.o. smatra samo tedaj izdajanje stanovanjskih sob in hrane ali samo sobe ali samo hrane, ako gre za največ do tri osebe in za najmanj mesec dni in to samo za osebe, katere v dotičnem kraju stalno prebivajo.

17. Naj se prepove pivovarstvu prodajanje, oz. ločenje piva po steklenicah izven kraja same tovarne.

18. Naj se ustanove kreditni zavodi v sveto konverzije in konsolidacije sedanjih privatnih dogov hostilskih in sličnih obrtnikov. Ta konsolidacija naj vse kratkoročne obveze pretvori v dolgoročne in odredi maksimalno obrestno mero.

19. Vse organizacije, ki se bavijo s turizmom, morajo imeti v svojih odborih predstavnike gostilničarjev, oziroma njihovih organizacij; na vse konference in razpravljanja, katere se tičejo turizma, se morajo povabiti predstavniki gostilničarskih organizacij.

20. Odredi naj se za celo državo na podlagi enotnega predpisa višina taks za tuje; te takse morajo biti minimalne in jih ne smejo določevati občine in mesta po svoji suverenosti in se morajo uporabljati zgolj za turistične svrhe.

21. Izpelje naj se široka propaganda v državi in v inozemstvu za obisk naših turističnih in klimatičnih krajev in za zimsko sezono ter da se v tem cilju najdejo nova pota ter da se pritegnejo k sodelovanju tudi inozemski turistični faktorji; v naši državi naj se dovoli poslovanje poznanim in solidnim inozemskim turističnim podjetjem, kot na pr. Wagons Lits, Kok itd.

22. Prometno ministrstvo naj vpelje posebno velike vozne olajšave na železnikah in parnikih za obiskovalce naših kopališč, z veljavnostjo od sobote do ponedeljka, tako zvaní »vekele«-izlet.

23. Avtorski honorarji naj se zahtevajo samo od godbenikov, a ne od lastnikov gostilniških lokalov; ti honorarji morajo biti zmerni.

24. OUZD naj vzamejo za bazo zavarovanja samo oni znesek, katerega določi delodajalec z delojemalcem sporazumno.

25. OUZD morajo sprejeti brezpogojno v član-

čeni po zakonu ali statutu juridične osebe isto zastopati na zunaj.

Kandidatne liste smejo biti napisane le na uradnih obrazcih, ki jih je izdala volivna komisija in ki so na razpolago pri volivni komisiji. Obsezi morajo toliko imen, kolikor se voli v dotični strokovni edini delegatov in namestnikov. Na vsaki kandidatski listi mora biti jasno označena skupina, strokovna ediniča ali stranka, ki je to listo sestavila, da se lahko loči od vsake druge stranke ali liste.

Kandidatne liste se vlagajo za vsako strokovno ediničo posebej, ločeno za skupino nameščenecv in za skupino službodajalcev. Vsako kandidatsko listo mora predlagati in razločno podpisati vsaj toliko volivnih upravičencev, kolikor se voli delegatov in namestnikov skupaj za dotično strokovno ediničo. Vsak kandidat mora podpisati kandidatsko listo z opombo, da sprejme izvolitev odnosno priložiti mora listi tako izjavo. Njegov podpis odnosno izjava se šteje v predpisano število predlagateljev.

Kandidatne liste morajo biti predložene volivni komisiji Pokojninskega zavoda najkasneje dne 12. novembra opoldne.

Vsaka ediniča z lastno kandidatsko listo sme imenovati v volivno komisijo svojega zaupnika s kontrolno pravico, in zastopnika, ki občuje kot strankin pooblaščenec z volivno komisijo.

Kandidatne liste, ki se skladajo s predpisi zakona o pokojninskem zavarovanju in statutu Pokojninskega zavoda, potrjuje volivna komisija in jih javno razglasi najmanj 8 dni pred dnevom volitev. Če je bila potrjena v podini strokovni ediniči le ena kandidatska lista, v tej strokovni ediniči ni treba oddati glasov, temveč proglasi volivna komisija vse kandidate, vpisane na tej listi, za izvoljene brez volitev.

Podrobni popis volivnega postopka je vsebovan v §§ 25. in 26. statuta Pokojninskega zavoda, ki je bil razglašen v »Službenih Novinah« št. 268 ex 1922, v »Uradnem listu« za Slovenijo št. 103 ex 1922 in v »Dalmatinskem Glasniku« št. 64 ex 1923.

Ljubljana, dne 27. oktobra 1933.

Predsednik Pokojninskega zavoda in predsednik volivne komisije:

Dr. Baltić I. r.

Sirjenje neresničnih vesti

Ljubljana, 27. oktobra.

Uradno se nam poroča: Tendenciozno se širijo po Ljubljani vesti o arelaciji raznih oseb, ki naj bi bile vpletene v neko kriminalno zadevo. Vse te vesti so izmišljene in brez vsake podlage. Sirjenje takih neresničnih vesti utegne povzročiti kazensko postopanje.

Drobne vesti

Novi Sad, 27. okt. m. Ujpest (Jugoslavija (Belgrad) 3:1 (1:0). Današnja nogometna tekma med omenjenima kluboma je privabila na sportno igrišče »Vojvodine« veliko število gledalcev. Ujpest je nastopil s svojimi najboljšimi igralci, dočim je igrala Jugoslavija brez Lukića, Džokića in Zečevića. Igra je nudila par lepih momentov, dokler niso Madjari pričeli surovo igrati. Časten gol za Jugoslavijo je zabil Kesić.

Belgrad, 27. okt. m. V navzočnosti prometnega ministra Radičevića in drugih uglednih gostov se je danes blagostojila nova tovarna ladja rečne plovnice, ki jo je pred kratkim naročila. Nova ladja nosi ime »Vitez«.

Belgrad, 27. oktobra. m. Na poziv Lige žen za mir je imel nocoj v dvorani Rdečega križa predavanje o letošnjem manjšinskem kongresu v Bernu, predsednik kongresa evropskih narodnih manjšin dr. Josip Wilfan. Predavanje se je udeležilo lepo število izbranega občinstva.

zem, liberalizem in marksizem, prav nič več novega povedati. Ze zato je moral materializem pasti. Ura svetovne krize je za vse ljudi, ki so šli za zastavo liberalnega kapitalizma ali pa marksizma, postala ura duhovne krize, duhovne stiske. Sedaj se morajo ozirati po novih zvezdah, ki v menjarji gospodarskih stisk ne zatonejo. Vseci so morali začeti razmišljati o — človeku! Saj ne more biti res, da bi bil človek cilj v stvarih, katere so tako minljive kakor plača in sreča. Ta človekovi cilj je višji. Mora še svetiti, ko je nebo zemeljskega blagostanja že zatemnelo. In na vsem svetu ga ni, ki bi mogel pokazati teli cilj, kakor le vera. V seilu tega cilja vidim namreč, da gospodarstvo in da delo nista sama sebi namen, ampak da oba služita le višjemu namenu. Zmeda v gospodarstvu in v drugih smereh je le od tod, da ljudje v ozkem obzoru materialističnega svetovnega obzorja ne vidijo več, kam v božjem svetu kaka stvar spada. Prave zato je velika mašinerija naše kulture zaslo v popolni kaos.

NALOGA UNIVERZ V NOVI DRZAVI

Na zborovanju katoliškega akademskega društva »Armin« v Freiburgu in Br. je imel vseučiliški profesor dr. Engelbert Krebs govor, v katerem je razpravljal o nalogah univerz: »Univerze bi morale biti šole znanosti, ki naj pa ne uče le specialnih strok, ampak naj v modroslojni fakulteti podajo skupne temelje znanosti, v bogoslojni pa znanje o največjem cilju in o najpomembnejši resničnosti. Tež nalogi so univerze ostale zveste do 19. stoletja, ko je liberalizem vsilil univerzam svojo duhovno smer: pred vsem boj proti dogmam. Univerze bi morale dijake šolati za službo svojemu narodu. Ta narod pa je krščanski, veren... Saj ne egajamo za versko mlačen narod, ampak za narod, ki hoče nazaj h krščanstvu. Z bojem proti liberalizmu na političnem, gospodarskem in družabnem polju gra obenem še važnejši boj proti liberalizmu na polju svetovnega nazora, na nraenem in verskem polju. Tega pa je treba izbojevati na duhovnem bojišču, na verskih šolah.

Ob petnajstletnici ČSR

Petnajstič že slavi češkoslovaška republika obletnico svojega pojava kot neodvisna svobodna država med narodi sveta, kjer je od prvega dne zavzela odlično, prenosljivo mesto, ki ga je v tem sorazmerno že dolgem razdobju in sredi največjih mednarodnih zmed obkrožena od političnih neprijateljev obdržala neokrnjenega in ohranila častnega. Danes je obdana od splošnega spoštovanja.

Petnajst let sicer ni dolga tradicija, ki bi segala nazaj v davna stoletja in vezala v verigi let slava dejanja prošlosti z mladimi podvigi sodobnosti. Petnajst let, to seveda še ni zgodovina velikih držav evropskega zapada, ki so se izoblikovale v trenju tisoč in še več let in po katerih se simbolično pretaka modrost nešteto rodov in se prelivajo tvorne sile tisočih rodov. Da, to je vse res. Toda kakor v življenju vsakega posameznika, tako ima tudi v življenju narodov petičica petnajstih let sijaj mladosti in vse neprecenljive priloge mladine. To so nesebična ljubezen, polet, navdušenje, tveganje, pripravljenost na žrtve, smisel za novo in za napredek, svobodno gibanje, ki ga ne obremenjujejo niti modrosti predsodkov niti ga ne oklepajo udobne želje po kompromisnih rešitvah.

Mlad je stopil naš severni bratski narod v zgodovino, svež, neizkušen. Naj ga te njegove mladosti ne bo sram, ker je ravno mladost največje jamstvo za njegov obstoj. Mladina ga je tako rekoč ustvarila, mladina ga je organizirala, mladina ga vodi, mladina mu izoblikuje njegovo bodočnost. Menda je ni države v tej razvini Evrope, ki bi v toliki meri nosila pečat mladosti in s tolikim mladim optimizmom zrla naprej skozi temna obzorja, pred katerimi drugi narodi s tako imenovanimi tradicijami v strahu trepetejo.

Lani smo k današnjemu bratskemu prazniku, ki je postal prav tako naš domači narodni praznik, zapisali, da vidimo tajno notranje sile in rasti češkoslovaške republike v tem, ker sloni na neomejenem zaupanju med ljudstvom in med državnoblastjo in ker je sprostila vse najboljše konstruktivne, tvorne sile svobodne iniciative posameznika. Svoboda in demokratičen duh sta stebra češkoslovaške države. Letos pristavimo še, da je mladost njena gonilna sila.

S temi atributi se Češkoslovaški državi in njenemu narodu ni treba bati ničesar, čeprav se slika izza njenih meja glasovi sosedov, ki bi slavnostno razpoloženje lahko motili. Zgodovina se po navadi ukloni onemu, ki hoče, kakor ona tudi z neusmiljeno roko obračuna z narodi, ki nečesto ali ki ne vedo, kaj hočejo. Dokler bo češkoslovaški narod hotel, mladostno hotel ostati neodvisen in svoboden gospodar svoje usode, dokler bo v spoštovanju človeške osebnosti znal zbirati in družiti vse žive in tvorne sile narodnega življenja, dokler bo z medsebojnim zaupanjem znal povezati v eno samo ustvarjajočo organično celoto ljudstvo in državo in državo in ljudstvo, tako dolgo je ni človeške sile na svetu, ki bi mu mogla vzeti to, kar si je pridobil pred petnajstimi leti: njegovo svobodo. Kajti svoboda naroda in države je sinteza svobode ljudi, ki jo sestavljajo.

Mi se bomo danes radovali z našimi brati svobode, ki so jo proglasili za svoj narodni praznik. Kot kreni bratje, kot zavezniki iz davnih dob borbe in trpljenja, kot skupni tvorci bodočnosti si bomo segli v roke, ponovili si bomo, da prisega zvestobe traja dalje, nemoteno dalje, pogledali bomo skupno proti idealom, Jugoslovani in Češkoslovaki, potem pa bomo mirno šli na delo, da jih v svojem držanem in narodnem življenju oživimo. Mladi in polni optimizma. Naj sprejme bratski rod naše iskrene čestitke k svojemu največjemu prazniku.

Kočevski lovci streljajo mrijsce

Kočevje, sredi oktobra.

Kočevskega kmeta vedno preganja kakšna nesreča. Zemlja mu rodi malo in še tisto čestokrat uniči voda ali toča. Poleg vseh teh elementarnih nesreč ima zadnja leta pa še prav čujejo po polju vsakovrstne sadeže. Proti temu sovražniku je borba zelo neenaka. Navadni lovski pogromi malo zaležejo. Če pade eden ali dva mrijsca ni prav v nič pomagano. Divji prešiči, tudi divje svinje imenovani, se plodijo hitreje kakor domači prešiči. Plodijo pa se samo v krajih, ki jim ugajajo in ustrezajo življenjskim potrebam. Kočevska, zlasti v vzhodnejšem delu, jim nudi vse pogoje za življenje. V trumah se pode po gostih hostah, kjer si napravijo udobna ležišča, do katerih človek skoraj nima dostopa. Na teh ležiščih polegajo čez dan, ponoči pa se, ravnotako v trumah, spravijo nad njive, ki leže ob obronkih gozdov. Zastonj vsa nočna straža ubogih kmetov! Kamor se zaleti taka klapa neugnanih in silno požrešnih mrijscev, pokončajo vse. Najraje se spravijo nad krompir in koruzo, prav jim pride pa tudi korenje, pesa in repa. Z

rileci rijejo po njivah in kopljejo. Ob vsakem najmanjšem šumu planejo pokoncu in pobegnejo nazaj proti gozdu, zapustivši za seboj grozno razdejano.

Kočevski kmetje so se že večkrat pritožili na merodajne oblasti in zaprosili, da bi jih zaščitili pred to silno nadlego. Treba bi bilo izvesti sistematično pokončevanje te živali. Ljudstvo bi samo rado pomagalo. Zdi se pa, da so posestniki lovišč in njihovi zakupniki protivni takemu sistematičnemu iztrebljenju. Lovcu je v ponos, če ima v svojem revirju tako žival kakor je ravno mrijsce. Kaj so njemu mar prošnje in obup siromašnega kmeta! Zadnji čas bi bil, da bi se tu merodajne oblasti zganile in ustregle prošnjam ubogega prebivalstva!

Iz Vrbovca poročajo, da je tam ustrelil tamkajšni kmet in lovski zakupnik Alojz Hegler 102 kg težkega mrijsca. Tudi iz drugih krajev se čuje o lovskih blagih kapitalnih mrijscev. Toda vse to ne more rešiti našega kmeta, saj se nameste deset na leto ustreljenih mrijscev zaplodi desetkrat toliko!

Bodi kjerkoli KiKi povsodi

Sedem poslednjih Jezusovih besed

Oratorij za veliki mešani zbor, zložil prof. Mat. Tomc.

Ker je to delo na sporedu nedeljskega jubileja koncerta »Pevske zveze« in tvori s Premrlovo kantato Križu povišanemu nekoliko težje sporeda, naj sledi nekaj misli o obeh delih, da ju bodo mogli tudi oni bolje umeti, ki ne bodo imeli pred seboj partiture.

Slovenci imamo malo oratorijskih del, te vrste pa mi ni znano nobeno. Oratorij so zložili večinoma za mešane zbor, razne samospeve in spremni orkestra. Je to nekako nujna potreba. Samospevi se menjajo z zborom, da se eden in drugi primerno odpočije. Godba pa je zelo potrebna, da oboje, zlasti samospevi, podpira, vrhu tega pa še pomaga do dramatičnih efektov in slikovitosti barv. Ta oratorij pa je umetnina svojega kova: zložen nalašč za veliki koncert, ki naj bi se bil vršil z 2500 pevci na prostem, se je moral ogniti samospevom, ki bi zunaj utonili tudi v najboljših rokah. Orkester ali druga instr. spremljava pa je že sama po sebi skoraj izključena v teh slučajih. Zato je imel skladatelj na razpolago le pičlo izbiro med moškim, mešanim in ženskim zborom, polifonijo je spretno menjal s harmonijo in izrazitimi enoglasnimi mesti ter s tem nadomestil vse, pridobil silno dramatik, izrazil, vsebinsko zelo primerne barve, ki mu jih slika skoro sama diatonika. Ves krog vodi spomin nazaj v dobo cerkvene klasične glasbe, pomeni pa izredno poglobitev na znotraj in velik korak naprej!

Delu ni v škodo, da je izbral skladatelj sam besede neizpremenjene iz sv. pisma. Gotovo so mu že ob izbiri stavkov, ki spremljajo sedem osnovnih Odršenikovih besed, vstajale ob enem glasbene osnovne misli, vsaj z ozirom na arhitektonsko plat skladbe. Vzel je besede uvodu, 3., 5.

in 6. odstavku iz Janeza, 1., 2. in 7. iz Luka, 4. iz Mateja.

Uvod nas postavi pred Pilata, ki izroči Kristusa Judom, ki ga vzamejo in vedejo na Golgota. Tam ga križajo sredi med dvema razbojnikoma. Polifonem, prvemu nekam slovesnemu stavku, ki označuje Pilatovo mogočno gesto, sledi od sile izrazit petkratni vzklík množice: Križaj ga! V petem vzklíku značilen skok tenorja v seksto c-fis — križ se vzdigne in zasveti v duhu pred nami. Prekrasno označuje naslednji mirni stavek (v oktavi). Pilatovo dušo, ki je v dnu vendar zbežana. V negotovem počasnem koraku se umakne v svojo palačo in prepusti Krista drhali, ki ga v živahnem prerivanju — kontrast prvemu stavku — zgrabi in odvede na Golgota. V globoko vaje pogreznjenem enoglasju pove pesem grozotno vest, da so Ga križali.

I. »Oče odpusti jim!« Kratka fugeta uvede Zveličarjevo prošnjo, ki jo, potem ko sta jo prej vzklíknila solista (tenor in bas v oktavi), ponovi osmeroglasni zbor. Melodija solistov je ritmiziran koral, zbor jo primerno imitira in pošlje v pp tja k Očetu.

II. »Ako si ti Kristus...« Surovo je to vprašanje, zato je tudi glasbeni stavek malo robat, pisan v dokaj enakomernem ritmu za moški zbor. Kontrast temu je svariło desnega razbojnika in nad vse mila njegova prošnja: »Gospod spomni se me!« Zveličar mu obljubi sveti raj. Zanimiva je stopnja v harmoniji. Isto misel, s katero pravi (v F) razbojnik Krista usmiljenja pri besedi »...kraljestvo (raj)« ponovi skladatelj, toda za pol trona višje (v Fis) na besede: »...z menoj v raj«. In ista misel zavzame v mešanem zboru, ko se dvigne duša Odršenikova v raj.

III. Ta slika nam predstavi ženske, ki so stale pod križem. Neizmerno je nežen triglasni ženski zbor, ki nam opisuje ta prizor v H. Kristusove besede so odete zopet v nekoliko ritmiziran koral, pojeta jih solisti (tenor in bas) v oktavi. Ta del je najnežnejši, zajet prav iz globine srca,

Jubilej župnije Dev. Mar. v Polju

Stara župna cerkev, ki jo je uničil velikonočni potres leta 1895.

Župnija pri Devici Mariji v Polju bo jutri, na praznik Kristusa Kralja, proslavila 1900-letnico našega odrešenja, obenem pa bo proslavila tudi 150-letnico župnije. Župljani so začeli ta pomembni jubilej praznovati v četrtek s tridenišno v čast presv. Srcu Jezusovemu. V nedeljo ob dveh popoldne bo v cerkvi sv. rožni venec, govor in blagoslovitev kipa presv. Srca Jezusovega, nato se bo razvila procesija, po procesiji pa se bo župnija slovesno posvetila presv. Srcu Jezusovemu.

Devica Marija v Polju je bila nekdanj znamenita božja pot, kamor so romali ljudje v velikem številu od blizu in daleč. Lepa in prostorna je danes naša cerkev, krasita jo dva zvonika. Posvečena je Marijinemu Vnebovzetju. Prvotna cerkev je bila sezidana gotovo že v začetku trinajstega stoletja. Prvič se omenja v letu 1325. V zapisnikih arhiva sv. Petra se omenja, da je bila cerkev leta 1520 nanovo pokridana in 27. februarja posvečena Mariji. Okrog te stare cerkve (glej sliko) je bilo obzidano pokopališče s kapelico sv. Duha, ki je bila tudi že zelo stara in potrebna popravila, tako da leta 1668 niso več smeli opravljati cerkvenih pobožnosti v njej. Ko so farani sklenili, da bodo popravili cerkev, jim je tedanji škof Jožef grof Rabatta poslal dekret, da popravijo okna in zakristijo, med obema cerkvama pa napravijo nov tlak, da bo lep dohod v obe cerkvi. Cerkevni ključarji so večkrat prosili tudi ljubljanski magistrat za podporo oziroma, da jim podari ali vsaj po znižani ceni proda potrebno opremo. Magistrat je njihovo prošnjo uslišal.

Oltar sv. Barbare je leta 1730 po prvotni sliki naredil neki A. Bolka, kdo je napravil ostale oltarje, ni znano. Graščakinja Jospina Trpinca, velika dobrotnica cerkve in revežev, je leta 1870 dala obnoviti glavni oltar po prvotni sliki.

Cerkev Naše ljube Gospe je bila znana in zelo obiskana božja pot. Poljudskemu izročilu se je ljubljanskemu duhovniku, gorečemu častilcu Matere božje jezuitu o. Andreju Schweigerju okrog leta 1710 prikazala Mati božja ter mu razodela, kako zelo bi se ustreglo Njej in Njenemu Sinu, če bi se Njej na čast postavila znamenja njenih najimenitnejših potov. Častilci Matere božje so hitro zbrali potrebni denar in po treh mesecih leta 1711 postavili dvajset znamenj ali »stacijonov Marijinih«, kakor so jih tedaj imenovali. Prvo znamenje je bilo pri sv. Petru v Ljubljani, deset ob Zaloški cesti, zadnje v božjepotni cerkvi v Polju. Podobe v teh znamenjih so bila prav lepe iz Marijinega življenja. Pred 30 leti so bile v petih znamenjih še podobe, posnete po prvotnih starih slikah, danes ni menda nobene več. Znamenj je danes ob cesti še osem. Že prej, posebno pa odselej naprej so romali verniki v procesijah k čudodelni Mariji v Polje (cerkev je stala sredi polja, odtod ime »v Polju«). Člani bratovščine Matere božje so obiskovali znamenja in molili pred njimi. Ljubljanska dijaška Marijina družba Marijinega Vnebovzeta je vsako leto priredila veliko procesijo k naši

božjepotni cerkvi. Tudi jezuitske procesije so vsako leto prihajale.

Dve leti pred ustanovitvijo župnije, leta 1781, so zidali župnišče. S pomočjo Ivan Jakob Schillingove ustanove — ki je vse svoje veliko premoženje zapustil za ustanovitev novih župnij (rojen 1664, generalni vikar in šenklaški korar) — čije upravitelj je bil g. Japelj pri sv. Petru v Ljubljani, se je leta 1783 ustanovila tudi župnija pri Devici Mariji v Polju. Ob ustanovitvi je fara štela 261 hiš in 1172 duš. Prvi župnik je bil Anton Klementini. Danes šteje

Sedanja župna cerkev zgrajena leta 1896.

župnija 11 vasi, nad 1000 hiš in nad 5000 duš. Sedanji župnik g. Janez Müller vodi faro že od leta 1908 in obhaja letos 25 letnico svojega župnikovanja pri nas. Župnija je imela tedaj kakor tudi še danes dve podružnični cerkvi: sv. Tomaža v Zadobrovi iz leta 1670 in sv. Andreja v Zg. Kašlju iz leta 1729.

Potres leta 1895 je farno cerkev uničil. Naslednje leto so pod vodstvom tedanjega župnika, kasnejšega stolnega dekana g. Matije Kolarka cerkev na istem mestu nanovo sezidali.

Nova cerkev ima glavni oltar: Marijino Vnebovzetje, in štiri stranske oltarje: sv. Alojzija, sv. Družine, sv. Barbare in sv. Duha. Na oltarju lani prizidane kapele pa bo jutri postavljen in blagoslovljen 172 cm visok kip presv. Srca Jezusovega; potreben denar za kip so zbrali župljani.

Naročajte »Slovenca«!

tam, kjer sta zlitli medsebojni ljubezni otroka in matere.

IV. Za jasnim stavkom v H sledi temni v e, ki je izdelan sprva strogo tematično. Ko se umiri in dvigne do a, preide v mogočno homofon stavek, v katerem se prelivajo kaj pestro do sita obloženi, deloma hromatični modulirani akordi, ki pripraviš več del, bolečnega vzklíka Odršenikovega: »Eli...!« Tu je menda najprejkejšo mesto v vsem delu. Kogar ta osmeroglasni vzklík ne gane, tisti ne doživlja vsebine v srcu. V šepetajočem pp se konča bolešni prevod gornjih besed.

V. Kakor bi pribrskali zaprašeno pismo iz arhiva, tako se nam zdi zaprašen, brez izraza, dolgočasen začetek tega dela, ki pa se kmalu oživi in dvigne v vzklík: »Žejen sem!« ter zopet utihne v dolgih komaj dihaajočih akordih lepih modulacij.

VI. Kaj pestro je zasnovan šesti del, Melodija skače iz glasu v glas, stavek se razvija v pestro polifonijo, se v sredi umiri in pripravi bolešni vzdih Gospoda: »Dopolnjeno je!«

VII. Zadnji del tvori ob enem konec dela. Mogočni, enolični ritmizirani začetek (v d) spominja na uvod, a se kmalu razmaje in preko številnih, sila dramatičnih mest v eno, dvo- in večglasju zlije v mogočni zaključek pretresljive drame: »Oče, v Tvoje roke izročim svojo dušo!« Mogočen je vzklík, ki napolni v začetku vsemir, a brž pojema in izzveni z dvigajočo se dušo (pp) v eterične višave (krasna modulacija iz Fa v As in Des) in utihne v raju: motiv, ki smo ga čuli stopnjevanega v II. sliki! Šepetajoči enoglasni stavek drhteč pove, da je Kristus po teh besedah izdihnil.

Ko se ni izzyvenel zadnji akord v d-u, se oglasi v pp mešani zbor, ki kleči pod križem, potrj. prevzet velikega dogodka in prisi: »Daj mi Jezus, da žalujem!« Krasna misel, silna dramatika, ki mora vsakogar prevzeti in spraviti na kolena.

In ko se človeštvo zave velike drame na Golgoti in njenega pomena, njenega blagoslova, za-

doni mogočna počastitev »Križu povišanemu«, ki jo je zložil nalašč za ta koncert St. Premrl. Besede so, po izjavi skladateljevi, stare krog 20 let. Ves čas ni bilo tako ugodne prilike, da bi jih bila navdahnila s primerno navdušenostjo. Ob tej priliki pa je elementarna sila vznikla in rodila skladbo, ki je sicer dosti modernejša od oratorija, ne manjka ji hromatike in pestrega kolorita, a tvori z oratorijem krasno zaokroženo enoto. Ponavlja se dvakrat, trikrat uvodna misel, ki jo pojo vsi pevci in je enostavna v konceptiji. Vmes se pa menjajo razni v ritmu živahni, v harmoniji pestri, večkrat v imitatorično polifonijo razpletajoči se stavki, ki dajo pevcem dosti dela, a zvane izredno lepo, slikovito in so še posebno v dramatičnem in deklamativnem, oziru biseri. Ne vem, koliko svojih skladb bi mogel skladatelj postaviti pred to kantato.

Opozarjam samo na mesto, ki ga ope nekako v sredi kantate moški zbor: »Na Golgoti tvoji močni duh po solzni je dolini spet zadehtel.« — Triglasni zbor odgovarja: »Prevzel je srca in z rajskimi spomini jih je navdal.« O, kako lepa je stopnja moškega zbora: »Kdo tebe kdaj je skrunil in ni bil osramočen? Kdo tebe kdaj je hvalil in ni bil sam češčen!«

Tudi ta kantata je zložena vokalno in namerjena masi. Posebno mogočen je konec z osmeroglasnim mešanim zborom: »O sveti križ, visoka čast! Ti naša si najlepša last!«

Da je skladba dosti različna v konceptiji od Tomčevega oratorija, je utemeljeno v bistvu: Tam največja tragedija vekov, tu samo neizmerno bogastvo, ki ga ima križ, tam vsa poglobljena, drhteča žalost, tu neizmerno veselje in radost, tam priprava vsega, kar nam nudi križ, tu ob njem neizmerno uživanje nebeskih blagov.

Brez dvoma sta se srečali dve globoko verni umetniški duši, si delili delo in ga vsaka po svoje zliji v lepo zaokroženo celoto.

Obe deli bosta na snoredu koncerta v stolnici. B.

Ljubljanske vesti:

Odkod ime Ajdovščina?

Ljubljana, 27. oktobra. Ureditev Ajdovščine in njenega modernega enosmernega prometa je zadnje dni povsem okupirala zanimanje Ljubljančanov, zato jim bomo govorilo ustrezno s kratko zgodovino tega najzavlačnejšega ljubljanskega prometnega križišča, ki je kar čez noč postalo znamenito.

Odkod izvira ime Ajdovščina? Znani zgodovinar g. župnik Ivan Vrhovnik v svojem članku, ki je bil objavljen v Glasniku Muzejskega društva za Slovenijo, izjerno pretresa tudi izvor imena Ajdovščina in nastanka Ajdovščine sploh.

Ze Valvazor omenja Ajdovščino v svojem poročilu o utemeljevanju mestne gostilne, imenovane »na Ajdovščini«, ki je stala nekako na razpotju sedanje Dunajske in Gosposvetske ceste. Še točneje pa oznani zgodovinar Thalischer Ajdovščino, ko poroča o spomeniku sv. Trojice, ki je bil, kakor znano, prenešen s sedanje prostora na Kongresni trg, kjer harmonično izpolnjuje celotno sliko po Plečnikovem načrtu povsem preurejenega in zmoderniziranega trga. Ta spomenik je bil leta 1693 postavljen na trikotnem trgu, ki se zove Ajdovščina, in sicer pred samostanom oo. diskalceatov. Ta še vedno brezimni trikot med Figovcem, Kmetško posojilnico in kavarno »Evropa« je torej Ajdovščina v ožjem pomenu; v širšem pomenu je bila prednamene Ajdovščina ozemlje, kjer so bili ajdovski grobovi.

Ajdovščino pozna tudi šentpeterska mrliška knjiga, kjer se omenja leta 1708 dvakrat, potem naslednjega leta v nemški obliki Heidentenschaff in naposled 7. novembra 1711, ko je opisana smrt neke beračice Katarine »ex hospitalensi villa seu Aidoushina«. V spakedrani obliki se je ohranila Ajdovščina v šentpeterski oklicni knjigi, kjer je

bila v letu 1782 označena kot Schaitavich Hishah, v letu 1784 pa kot Shaitoushim.

Zgodovinar Ivan Vrhovnik v svoji razlagi nadalje omenja, kako je zgodovinarju Vrhovcu Heidentenschaff delala velike preglavice. Najprej je Vrhovec skušal to ime izvajati iz ajde, ki naj bi jo pridelovali na teh »ajdovih« njivah, potem se zopet ogreva za drugo pojasnilo, da je to še v 18. stoletju ohranjen spomin na nekdanje rimsko pokopališče ob Dunajski cesti. Zgodovinar g. župnik Ivan Vrhovnik pa je v poglavju Zatrli ljubljanskih cerkev, kakor sam pravi, ugotovil topografski pomen te starodavne besede, katero je dobro poznal tudi najboljši poznavatelj stare Ljubljane, pokojni Ivan Robida. Širši obseg Ajdovščine je Robida določil takole: gornji del Gosposvetske ceste do Kolizeja in Dunajske ceste do hiše št. 16, kjer je zdaj trgovina Schneider in Verovšek, do Sv. Kristofa ter od sedanje Dalmatinske ulice do Kolodvorske se je imenoval na Ajdovščini.

Ime Ajdovščina je torej eno najstarejših imen v Ljubljani in prostor, kjer so uvedli zdaj moderni velepromet, ima za seboj bošato zgodovino. Prav gotovo je, da bo to znamenito križišče obdržalo svoje staro, če ne prastaro ime, ker je že vsem Ljubljančanom zašlo v meso in kri. Če bi ljubljanska občina čutila potrebo, da to ime prekrsti v zborcu drugih starih ljubljanskih ulic in trgov (na pr. Turjaški trg v Novi(9) trgu), bi v ljudskem izročilu vendarle ostalo sveže ukoreninjeno in bi ga zlasti stari Ljubljančani še nadalje imenovali tako, kakor imenujejo po starem še skorajda vse prekršene ulice in trge. Saj je ime Ajdovščina tudi eno najzavlačnejših imen stare Ljubljane in kot tako zasluži, da ga ohranimo zanamcem v prvotni obliki.

Spored dijaške proslave

1900 letnice Odrašenja na praznik Kristusa Kralja, dne 29. oktobra 1933 ob pol 6 popoldne v ljubljanski stolnici:

1. Slovesen vohod prevzv. g. škofa; med vohodom se poje: Usmiljeni Jezus (ljudsko petje); vse tri kitice. 2. Pridiga prevzv. g. škofa. 3. Pesem na koru (solospev). 4. Litanijske presv. Srca Jezusovega s posvetilno molitvijo. 5. Tebe Boga hvalimo (ljudsko petje). 6. V zakramentu vse sladkosti (koralni napjev). 7. Povsod Boga (1., 2., 3. in 7. kitica).

Kaj bo danes?

Drama: »Mlinar in njegova hči«. Izven. Znižane cene.

Opera: »Tosca«. Gostujeta ga. Zinka Kunčeva in g. Ivan Franci. Izven.

Kino Kodeljevo: Ob 8. »Pred poroko« (Szoke Szakali) in smešnica »Dvojčki«.

Močno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

V nedeljo, 29. t. m.

ob pol 4 v stolnici

Jubilejni koncert

Pevske zveze

○ Za izletnike bo sv. maša jutri, v nedeljo 29. oktobra, v kapeli Vzemljene zavarovalnice pred odhodom gorenjskega vlaka ob pol 7.

○ Sneg na gorah. Ze pred dnevi je zapadlo na gorah okoli Ljubljane nekaj snega. Planinci pa so seveda že delj čas zasnežene. Včeraj zjutraj pa so Ljubljančani, dokler je bilo še kolikor toliko jasno, opazili, da je tudi na Krimu, Mokrici, Kurščku, Ljubljanskem vrhu in drugih gorah sneg. Pozneje so oblaki zakrili gore in sneg ni bil več viden. Zima torej prav resno trka že na vrata.

○ Blagopokojna gospa Miklič Amalija je volila za mestne uboge 500 Din in za »Dom slepih« 300 Din. — Srčna hvala!

○ Člane in prijatelje Kluba koroških Slovencev opozarjamo na današnji koroški večer, ki se vrši ob 20.30 v Narodnem domu v Celju, in jutri-

Kulturni obzornik

Čas, št. 1-2

Dvojni številka »Časa«, ki je te dni izšla, prinaša dokaj sočasno problematične vsebine in bo prav, da se malo ustavimo ob posameznih sestavnih. Prvi članek, »Ali na pol ali celo krščanstvo«, ki ga je prispeval dr. Stanko Gogala, tiplje pred vsem v misel: zakaj je danes v katoličanih, ki bi morali biti po svojem bistvu čisti optimisti, toliko mraku in črnogledja, ko da se stara krščanska zgradba, osrečitelja človeštva, ruši. Pisec odgovarja, da izvira ta nemir iz tega, ker iščemo iz trenutnega kaosa življenjskih vprašanj rešitve v nekakšni preorientaciji krščanstva ali vsaj premenitvi na nove razmere. Toda, pravi, to ni v skladu z veličastno polnostjo krščanstva, da bi ga izpopolnjevali z idejami izven njega, ter tako sestavili nekakšno kompromisno ali na pol krščanstvo, marveč moramo v krščanstvu samem poiskati rešitev za vse soodobne probleme. To je problem, pravi pisec, ki ga že dolgo rešujemo, pa kar ne pridemo iz mrtve točke, problem življenjske dejavnosti krščanstva in idejne iniciativnosti živih katoličanov in kristjanov na vseh kulturnih in življenjskih področjih, toda ne samo kot stvarni politiki, gospodarstveniki, znanstveniki, umetniki, sociologi in podobni kulturni delavci, temveč kot vse to, pa še katoličani s pristno doživeto vero. Zakaj bi privzemali različne življenjske ideje, ki so socialnega, političnega ali gospodarskega značaja od drugih in šele potem poskušali pogledati, ali nasprotujejo katoliški in krščanski ideji? Zakaj ne bi za vse te probleme sami našli iz svoje religije tako primernih rešitev, da bi jih ne bilo treba iskati drugod in jih šele kot tuje prilagoditi krščanstvu... Pisec govori dalje še o meji, do katere bi moglo iti krščanstvo v tej premenitvi. — Dr. Al. Odar se ustavlja »Ob povojnih konkordatih«, kjer pred vsem pobija misel, da bi konkordati izdubili svoj pomen. Dasiravno so po-

voini konkordati, katerih število je kljub laiciziranju držav naraslo od 1922—33 za enajst, s cerkvene strani morda popustljivejši, vendar so zelo pomembni za obe pogodbenici, zakaj le na njih podlagi se dajo rešiti vse medsebojno kočljive zadeve. V tem sestavku je tudi dobro označena razlika treh različnih tipov ločitve cerkve od države. — V članku »Psihologija kmečkega otroka«, ki ga je prispeval dr. Josip Jeraj, smo dobili kratek doprinos k Ozvaldovi »Duševni rasti otroka in mladostnika«. O. je namreč obravnaval le splošni razvoj meščanskega otroka, J. pa se je zagledal prav v kmečkega otroka in sicer v splošnih duševnih značilnostih, v njegovem življenju v družini, v umetnosti, igri in govorici. — Etbin Boje piše o »Usmerjenosti povojne mladine«. Tri skupine mladosti inteligentnih rodov loči B. v tem sestavku po njih življenjsko-svetovnem naziranju in od tu dalje motri vse njihovo gibanje. Sicer smo potrebovali tovrstnega pregleda, toda tu bi moral avtor vestneje zbrati gradivo in ga tudi z letnicami podpreti. — Ob koncu se bavi B. tudi z usmerjenostjo najmlajših še rastočih rodov, kateri rasto radi borbe za vitalno-biološke vrednote, v popolnoma novo gledanje. — Drago Potočnik pa obravnava v razpravi o »Privilegiranih denarnih zavodih v naši državi« obseg poslovanja peterih denarnih zavodov (Privilegirana agr. banka, Državna hipot. banka, Poštna hranilnica, Obrtna banka, Narodna banka), in sicer z ozirom na naše slovenske razmere ter še posebej z ozirom na sedanjo krizo, v kateri so ravno privilegirani denarni zavodi poklicani, da regulirajo denarni trg ter tako usmerjajo naše gospodarstvo. Razprava je pregledna in izjerna. — Slede ocene knjig ter zaglavje Zapiski, kjer je nanizanih mnogo bogatih člankov, kakor »Nemški konkordati« (dr. Al. Odar), »Politična družba in krščanska misel« (Fabijan), »Politični katoličizem in politična kultura v Nemčiji« (Fabijan), »Se ob okrožnici Quadragesimo anno« (A. U.), »Vzne knjižice za načelno katoliško orientacijo in akcijo« (I. F.), »Pridi k nam Tvoje kraljestvo« itd. Tako je 1.—2. številka letošnjega »Časa« živahna po vsebini in aktualnosti in jo priporočamo. Naroda se: Miklošičeva c. 5. Stane letno 60 Din. L. G.

Mariborske vesti:

Kmetijska eksportna zadruga pred sodiščem

Jetnišnica tukajšnjega okrožnega sodišča dobi danes nove goste. Pod varnim spremstvom bodo pripeljani iz Zagreba ravnatelj nekdanje Kmetijske eksportne zadruge Kenda, Kristovič in Zunkovič. Zagrebško preiskovalno sodišče, ki jih zaslišuje v zadevi znane afera društva »Edinost«, jih je začasno izročilo mariborskemu okrožnemu sodišču, ki jih bo v ponedeljek dopoldne sodilo radi njihovega poslovanja pri Kmetijski eksportni zadrugi. Kristovič in Zunkovič se bosta poleg tega zagovarjala še radi raznih menjenih manipulacij in z njima vred bo sedel na zatožni klopi še mariborski trgovec W. Obtožnica proti triperesni detelji je zelo obširna, na 22 tipkanih straneh izjerno opisuje vse njihovo početje. Razpravo bo vodil višji sodni svetnik dr. Tombak, sodil jih bo mali senat. Obtožbo zastopa državni pravnik Sever. Po sodbi pa bo trojica zopet prepeljana v Zagreb, kjer se bo nadaljevala preiskava radi poslovanja v »Edinosti«. Po zaključku preiskave pridejo še pred zagrebški kazenski senat. Za ponedeljkovo razpravo, ki se bo vršila v veliki dvorani št. 53 vlada v Mariboru in okolici izredno zanimanje.

○ Cerkevne predlovesnosti k jutrišnji proslavi Kristusa Kralja so se pričele v vseh mariborskih farnih cerkvah in pri Sv. Jožefu v Studencih. Vse cerkve so bile nabito polne vernikov. Danes bo v Alojzijeve cerkvi pobožnost za diake ob pol 18. Jutri bo ob 9.30 slovesna pontifikalna sveta maša s pridigo prevzvišenega vladike knezoškofa dr. Ivana Jožeta Tomažiča. Ob 17.30 spoznava procesija, pri kateri nosi Najsvete, še prevzvišeni nadpastir lavantinski.

○ Praznovanje čehoslovaškega narodnega praznika bo v nedeljo ob 10 v Narodnem domu. Vstop je prost. Sodelujejo med drugim tudi oklet tukašnje učiteljske šole.

○ Smrt kosil. Usoda je bridko udarila družino tukašnjega uglednega trgovca g. Trpina iz Vetrinjske ulice. V bolnišnici je umrl za zavratno boleznijo desetletni sin Janko, učenec IV. razreda ljudske šole. Pokopali ga bodo danes ob 16 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. — V najlepši dobi 21 let je umrla v bolnišnici Marijana Pšenčnik. Pogreb bo danes ob 16 iz mrtvašnice na magdalenskem pokopališču. — V bolnišnici je ugrabila smrt blago ženo, gospo Katarino Štruc, staro 56 let. Pokopali jo bodo danes ob 16.30 na magdalenskem pokopališču. — Umrl je v starosti 54 let odvetniški pisarnovodja v p. g. Stefan Kamensček. Pokojnik je bil ugleden mož in zelo priljubljen. Pogreb bo danes ob 15 iz mrtvašnice na mestno pokopališče. — Pokojnim večni mir, žalujočim naše sožalje!

○ Diplomirana učiteljica bi prevzela inštrukcijo ali mesto domače vzgojiteljice, oziroma učiteljice. Naslov v upravi »Slovenca«.

15-letnica osvoboditve Maribora. Dne 19. novembra se bo proslavila 15-letnica osvoboditve Maribora z izrednimi slovesnostmi. Vršile se bodo velike javne manifestacije, na glavnem trgu bo sv. opravilo in iztočasnno se bo vršila tudi slava 45. mariborskega pešpolka, ki jo vsako leto slavi na dan osvobođenja. Inicijativo za proslavo tega dogodka so prevzeli Maistrovi borci, ki so se letos organizirali v lastno društvo. Na njihovo pobudo se je vršil v četrti zvečer sestanek predstavnikov vseh mariborskih društev in korporacij v lovski sobi hotela Orel. Navzočih je bilo preko 60 oseb. Izvolil se je poseben odbor, ki bo sestavil načrt cele proslave. V odboru, ki mu je častni predsednik general Maister, so mestni župan dr. Lipold, poveljnik 45. pp. polkovnik Glisšč, nekdanji poveljnik mariborskega polka podpolkovnik Škrabar, dalje Gustin, Malenšek in Lipuš.

○ Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru nanašajo: Ker spadajo odsej tudi vajenci in vajenke iz Studencev, Tezna, Pobrežja in Košaki-Krčevine v mestno obrtno nadaljevalno šolo, se morajo vsi ti obrtni vajenci, ki se niso stari 18 let, javiti ob 29. oktobra do 4. novembra med 10 in 12 na mestnem načelnstvu radi vpisovanja v šolo. S seboj naj prinesejo zadnje šolsko izpričevalo in Din 15 kot prvi obrok šolnine. Javiti se morajo brez izjeme vsi vajenci in vajenke, ker ne bo nihče mogel polati pomožniškega izpita, če ni bil v obrtno nadaljevalni šoli.

○ Velika dražba v mestu. Dne 15. decembra pride na sodno dražbo trgovska in stanovanjska hiša v mestnem delu »Graiska vrata« št. 36. Cenilna vrednost poslopja znaša Din 837.310, najmanjši ponudek pa Din 428.655.

○ Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden C. Maverjica lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici do vključno 5. novembra.

nudi Bleiweisovi cesti št. 21, pritrilje, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila. Sestanek za vse že vpisane harmonikarje bo v ponedeljek, 30. oktobra ob 8 zvečer na Bleiweisovi cesti št. 21, pritrilje.

John Ga'sworthy: Saga o Forsytih

Druga knjiga, Poslovenil Oton Župančič, Založila »Modra ptica« v Ljubljani, 1933.

Poslednje in najzrelejšo delo Galsworthyjevo, »Saga o Forsytih«, ki je bilo nagajeno z Noblovo nagrado, je v resnici močna zgradba meščanskih Forsytov, ki se krčevito oklepajo svoje lastnine. Forsyti so rodbina, katere predniki so pognali iz kmečke zemlje, a si kasneje nagromadili posestvenega bogastva, katerega pa niso hoteli več izpušiti iz rok. Smisel za lastnino se je pri teh ljudeh tako pretirano razvil, da je n. pr. najznačilnejši Forsyte Soames smatral celo ženo za golo lastnino. In ravno pričujoča knjiga se mi-mo ostalih tridih Forsytov največ bavi s Soamesom, nosilec in čuvarjem starega reda, golim materializmom, ki noče ničesar slišati o zatonu stotletja in prebujajoče se nove dobe socializma — ter njegovim bratrancom Jolyonom, slikarjem, svobodoljubcem, ki je zatajil forsytso kri in išče v svetu tudi duha in lepote. Med obema pa stoji nekdanja Soamesova žena Irena, ki je nekak simbol duhovnega sveta, v katerega materialisti Soames nikoli ni prodrli, zatojate se je ta žena naklonila k človeku nove dobe, Jolyonu. Toda kljub neizprosnim borbi starih Forsytov za ohranitev starega sveta se že v tej drugi knjigi loči stebrovje njihove zgradbe, mladi njihovi potomci postajajo že podobni ostalim ljudem svojega časa.

Galsworthy, sam član meščanske družine, je s tem romanom ustvaril močno stavbo meščanske rodbine, ki v svoji uklenjenosti in družabne forme, v slo lastnine in tesne družinske časti, izumira v svoji okroženosti in sicer v divji borbi z novim svetom. Galsworthy riše plastično svoje ljudi, skoro jih pokaže s fotografsko natančnostjo v jedru njihovega bitja. S svojim resnim peresom se redko kje ogreje, njegova beseda je gentlemenko žgoča, bori se stvarno, brez ognja, za plemenito človeško življenje. Celu v opisovanju nature, kjer mojstrsko ozivlja sleh-rno travno biko, se ne zgane v svoji angleški mirnosti. Prav tako hladen je v risanju onostranskih vrednot, katere zanika; Galsworthy zaznava namreč v človeku le naravni altruistični princip brez potrebe večnostnih vidikov.

○ »Stanovska država«. Te dni je izšla v Ciri-lovi tiskarni knjiga dr. Aleksija »Stanovska država«. Cena posameznemu izvodu je Din 12, pri skupnem dijaškem naročilu Din 8.

○ V dolini dež, na gorah sneg. Deževno vreme je prineslo znatno ohlajitev ozračja. Pohorji, ki so prišli včeraj v Maribor, pripovedujejo, da je prišlo po vrhovih zapadnega Pohorja močno snežiti. Vendar pa je zaenkrat še prezgodaj, da bi sneg na vrhovih obležal.

○ MZSP obvešča kandidate za zimskosportne sodnike, da se vršijo tozadevni izpiti 6. januarja 1934 v Mariboru.

○ Otok pod vozom. V Koroščevi ulici je prišlo včeraj do hude nesreče. Pod volovsko vprego je padel desetleten dečko, ki je vola pogajal. Kolo od voza mu je pri tem prevzilo in strlo roko. Mimovozeči avtomobilist je malega pone-srečenca naložil na svoj avto ter ga prepeljal v bolnišnico.

○ Hrbtenico si je nalomil. 28 letni železniški kurjač Ignac Pal je padel s premikajočega se stroja. Priletel je ob trda tla na hrbet ter obležal z nalomljeno hrbtenico in notranjimi poškodbami. Zdravi se v bolnišnici.

○ Rdeči petelin. V Plintovcu je pogorela posestnica Šabeder Cecilija. Požar je izbruhnil na podstrešju ter v nekaj minutah zaej celo hišo. Zgorelo je seno, žito in druge stvari, ki so se nahajale na podstrešju. Velika nevarnost je bila za sosednja poslopja, ki so jo ga gasilci k sreči odstranili. Škode je nad 100.000 Din, zavarovano pa je bilo le za 10.000 Din. Požiga je osumljena neka oseba, ki so jo oddali v zapore mariborskega okr. sodišča. Osumljenec pa dosedaj krivdo odločno taji.

Celje

○ Osebnost v gimnazije. Gospod profesor Mirko Bitenc je premeščen na realno gimnazijo v Murski Soboti.

○ Koncert koroških narodnih pesmi. Pevsko društvo »Ojlika« priredi drevi ob 8 na predvečer običnega zbora klub Koroških Slovencev v Narodnem domu koncert koroških narodnih pesmi. Po koncertu bo običajni koroški večer.

○ Išem priče, ki bi potrdile, da so slišale gasilce Gasilnega društva Gaberje govoriti nemško. Kdor se spominja, naj sporoči naslov mojemu branilcu dr. Ogrizku, odvetniku, Celje. — Jošt Mehčar ml.

○ Tekmovanje izložb v Celju. Združenje trgovcev za mesto Celje je podarilo za nagradno tek-movanje najlepših izložb 2000 Din. Trgovsko društvo v Celju 1000 Din, zakar se iskreno zahvaljuje prirrediteljni odbor aranzerske tekme.

○ Cirkularka mu je odrezala štiri prste. Dobovničniku Vinku, 23-letnemu brezposelnemu mi-zarskemu pomočniku z Dola pri Frankolovem je 26. t. m. odrezala cirkularka štiri prste na desni roki.

○ Zasilni most čez Savinjo bodo začeli graditi. Stroški za zgradbo zasilnega mostu brez hod-nika so preračunani na 214.000 Din. Novi most bo stal nekoliko nižje proti železniškemu mostu. Gradnjo mostu odda okrajni cestni odbor celjski dne 31. t. m. ob 11 dopoldne, ko bo licitacija. Stroške za ta most bosta nosila banska uprava in okrajni cestni odbor. Stroški za hodnik pridejo posebej in odpade na mestno občino celjsko pri-sepej 18.000 Din. Delo bo dobil tisti ponudnik, ki bo navedel najkrajši rok za zgradbo mostu.

○ Šport v nedeljo. Ob pol 14 bo na igrišču pri Skalni kleti prvenstvena nogometna tekma med SK Atletiki in SK Laskim. — Ob četrta na 16 bo pa na Glaziji prvorazredna prvenstvena nogometna tekma med SK Ilirijo in SK Celjem. Sodil bo g. Cimperman iz Ljubljane.

Prevod, ki ga je oskrbel Oton Župančič, je izrazno bogat. Čuti se pa, da je moral iti Župančič ponekod iskati besedi v kmetosko zakladnico, posebno belokranjsko, ker pač nimamo Slovenci svojih lastnih gosposkih prednikov in torej tudi ne slovenskega gosposkega jezika. L. G.

★ »Črna lista« se polni. Pravkar so bila postavljena na »črno listo« v Berlinu še celokupna dela Alfreda Kerra, E. E. Kischea, Uptona Sinclaira, Franca Werfla (razen »Barbare«), Kurta Tschol-skega itd., delno pa dela Heinricha Heine-a. Enako so prišla na listo tudi vsa dela psihoanalitične in seksualnoznanstvene vsebine Sigmunda Freu-da, oziroma M. Hirschfelda.

★ Zbori. V zadnjih dnevih je izšla 5. šte. revije nove zborovske glasbe »Zborove«, ki jo urejuje Zorko Prelovec. Književna priloga prinaša Kunčičevo pesem »Tožba«, sledi na novo uvedena rubrika »Pet minut pred zborom«, kjer naj bo vsakokrat nekaj misli, namerjenih članom raznih pevskih zborov; v nadaljnjem priobčuje Ivo Peruzzi nadaljevanje svoje študije o delu Mateja Hubada. Sledijo operna in koncertna poročila, razne novosti iz pevskih organizacij in društev etc.

Glasbena priloga vsebuje dve skladbi Zorka Prelovca »Nad mojim grobom« in »Očka moj je delavec«; prva za moški zbor, druga za mladinski, posvečena Trboveljskim slavcom. Obe pesmi vsebujeta tipično skladateljevo občutje, ki privlači. Kompozitorno je zanimiva zlasti druga, kjer se forma in ves potek glasbenih misli močno pod-rejuje vsebini besedila in išče njenega poudarka, v čemer se slogovno že oddaljuje od čiste glasbe. — »Vesele popevke« Marka Taičevića za mešani zbor, so močno efektne, na folklori grajen nje-cijozno iznaden zbor.

★ Breda Ščekova je zopet izdala zbirko harmo-niziranih ljudskih pesmi zelo mešanega izvora in v načinu obdelave, kot smo o njej poročali že pri prvi zbirki. Delo ima naslov »Vidim voznika«, z risbo Toneta Kralja. Izšlo je v Trstu in stane 28 Din.

Bogato delo Radio Ljubljana

Ob peiletnici ustanovitve

28. oktobra 1928. smo praznovali 10 letnico osvojenosti. Prosvetna zveza je poleg dopolnjenosti proslave in manifestacijskega zborovanja v Uniju ta dan otvorila radio oddajno postajo. Slovesnosti, ki se je ob tej priliki vršila, se je poleg odposlanca kr. vlade Zika Pavlovića, ki je v imenu ministra pošte postaja slovesno otvoril, udeležile še 12 delegatov poljske Pevske zveze, primas Poljske g. kardinal Hfand in ostali zastopniki kulturnih institucij v Sloveniji. Poleg glasbenega programa, ki se je oblikoval pod vodstvom dr. A. Dolinarja, je nastopil Radio Ljubljana v kulturnem oziru lastno pot. Njen kulturni program je bil čisto svojski tako z oziranjem na stanovske, strokovne, verske, socialne in zdravstvene obsele, zlasti se je udeleževala pri tem programu ljudska univerza, ki je imela sistematično urejena predavanja. Lahko trdimo, da je bil Radio Ljubljana v zadnjih 5 letih nosilec prave izobrazbe in oblikovalca srčne kulture. Glavni vidik, pod katerim se je sestavljal program, je bila domača zemlja, domača kultura in slovenski človek. Radio je zrastle iz naših tal in so se pod njegovo senco zbirali otroci slovenske matere.

Zanimiva je statistika dela, katero je izvršilo vodstvo radio oddajne postaje od 28. oktobra 1928. do 1. oktobra 1933. ko je prešla radio oddajna postaja v druge roke. Ob otvoritvi je bilo v njenem področju 1721 abonentov, po 4 letih v istem času 7904, po 5 letih pa je doseglo število 9000. Samo po sebi je razvidno, da je morala postaja tri leta delati z občutnim deficitom, ker je dajala tak program, kot je danes pri 8500 abonentih. Postaja je postala rentabilna šele v 4. letu. Njeno kulturno poslanstvo dokazuje število predavanj, katerih je bilo v 5 letih 3586. Pouk raznovrstnih slovenskih in tujih jezikov je zavzel v 5 letih 1197 polur, zabavi je veljalo 286 polur. Ker naj bi radio kolikor mogoče služil vsem stanovom, spolom in starostni dobi, zato se je velika pozornost posvečevala kmetijskim stanovanjskim panogi, saj je bilo letno do 50 predavanj tem posvečenih, dalje gospodinjstvu letno 56 predavanj, nad 100 predavanj pa je veljalo napredku kmetijske higijene in zdravja, ta predavanja je vodil Dr. higijenski zavod v Ljubljani. Tudi mladina je bila deležna eterskih valov, nič manj kot 259 otroških ur je veljalo našim malečkom. Našim pesnikom in pisateljem in literarnim delavcem je bilo posvečenih nad

200 polur. V studiu je bilo odigranih 181 dram, ljudskih iger in šaljevih nastopov.

Tudi na glasbenem polju je Radio Ljubljana dosegel v prvih letih obstoja velike uspehe in to ne samo v številu koncertov, temveč Radio Ljubljana je že v prvih 5 letih moral pokriti skoro pozabljenega dela slovenskih skladateljev, obdelal je sistematično v posebnih večerih skoro vse slovenske skladatelje in v različnih prenosih seznanjal naše abonente z glasbenimi zakladi naših bratov Srbov in Hrvatov. Hram naše Talije, naša opera je prenesla 55 oper v teh letih. Koncertnih prenosov iz Beograda, Zagreba, Prage, Varšave, Dunaja in drugih krajev je bilo 844, cerkvenih prenosov 313. Postaja je takoj spočetka osnovala svoj radio orkester in radio kvartet. Tudi so pridno sodelovali razne godbe na pihala kot vojaška godba, dalje godba »Slovec«, »Zarje«, »Sokolac« in nekaj podeželskih godb. Skupno je bilo 3329 instrumentalnih koncertov v studiu Radio Ljubljana. Poleg instrumentalne glasbe se je pridno gojila tudi vokalna glasba. Nič manj kakor 1125 je bilo vokalnih koncertov. V zadnjih letih se je osnoval tudi šolski radio, katerega vodi organizacija UJU v Ljubljani. Doslej je imelo do 150 šolskih oddaj. Reprodukcijska glasba, ki doslej redno zavzemala le eno uro dnevnosti, je porabila nad 15.684 plošč. Ravno ta številka pričra, v kako veliki zadregi je radio oddajna postaja vsled maloštevilnih slovenskih plošč. Saj vsa naša zaloga komaj premore 300 dobrih slovenskih reprodukcij.

Te številke pač pričajo o ogromnem kulturnem delu, ki ga je vršila radio oddajna postaja pod vodstvom bivše Prosvetne zveze v področju dravske banovine. S tem obširnimi programom so se okoristile široke plasti našega ljudstva z dobrinami in zakladi kulture. Vodstvo radio oddajne postaje je bilo tekom 5 letih v stalnih stikih s svojimi abonentmi, letno je pošiljalo vprašalne pole, kako so abonentu zadovoljni s programom, letno je prejemale in upoštevala zlasti želje in nasvete naših rojakov, ki bivajo izven jugoslovanskih meja. Tem je nadomestovala ljudsko šolo, bila jim je dnevno glasilo, strokovni list, izobraževalna šola, večkrat je nadomestila tudi priročnik. Njena skrb in ljubezen je segala tudi v one kraje, kjer služijo v trudu in znoju vsakdanji kruh slovenski izseljenci. Zgodovina, stroga sodnica vseh dejanj, bo pričala o kulturnem delu, ki ga je izvršilo bivše vodstvo radio oddajne postaje, še poznim rodovom.

Mirko Mirkovič, Josip Krajnc, Ivan Cenič, Kazimir Židanič in Ivan Svetlin; za čin akt. san. kap. II. razr. poročnik dr. Karel Matanec; za čin akt. lekarniškega kap. II. razr. poročnika Stefan Slangar in Vilim Bergman; za čin akt. veterinarskega kap. II. razr. poročnik Rudolf Reda; za čin akt. orož. kap. II. razr. poročnik Nikolaj Šuput, Josip Sosič in Dušan Komadina; za čin akt. nižjega voj. tehničnega uradnika II. razr. zrakoplovno-tehnične stroke nižji voj. tehnični uradnik III. razr. Peter Hermonik; za čin rez. san. kap. II. razr. poročnik dr. Selim Vrbic in za čin rez. lekarniškega kap. II. razr. poročnik Drago Šipuš.

Ostale vesti

— Redna nedeljska služba božja na Šmarni gori se bo jutri za leto zaključila. Vendar bo pa tudi pozimi ob ugodnem vremenu službo božja naslednje praznike: na Bremežadno spočetje, na Sveti dan, na Novo leto, dne 6. jan. in na Svelčeno, in sicer vedno ob 10. Kdaj se bo pričela spet redna nedeljska služba božja, bomo pa spomlad javi v prihodnosti.

— Prireditev »Kluba koroških Slovencev« v Celju. Danes, v soboto ob 17.30 seja zastopnikov osrednjega odbora in pododborov, v posebni sobi Narodnega doma v Celju. Ob 20: »Koroški večer« ob sodelovanju celjskih kulturnih društev v dvorani Narodnega doma v Celju. Jutri, v nedeljo ob 8.30 l. redna letna skupščina »Kluba koroških Slovencev« v dvorani hotela »Evropa« v Celju. Popoldne skupen izlet v celjsko okolico.

— Roblekov dom na Begunjski ostane odprt ob nedeljah in praznikih še ves november in december, najbrže pa celo zimo.

— Koroški, pozor! Znani planinski pisatelj, koroški rojak, prof. dr. Fr. Mišič je dal »Klubu koroških Slovencev« na razpolago večje število izvodov najnovejših, velezanimivih in pestro ilustriranih knjige: »V porečju bistre Savinje«. Na klubovih prireditvah 28. in 29. t. m. v Celju in 4. nov. v Ljubljani se bo knjiga po zelo znižani ceni prodajala v prid bratom in sestram na Koroškem. Segajte pridno po umetniško dovršenem delu vašega rojaka!

— Pri slabih prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolenosti žlez, izpuščenju na koži, tvorih uravnava »Franz Josefa« voda izborna toli važno delovanje človeka.

— Neboljšiljiv pustolovec je znani Ivan Simončič, ki je nedavno dvignil mnogo hrupa v Kranju in v Novem mestu s svojimi sleparijami s filmskim podjetjem. Po prestani kazni mu žilica spet ni dala miru in si je kmalu izbral za svojo novo žrtve letoviški Kamnik, kjer je upal z uspehom uporabiti del svojih odličnih zmožnosti. S svojo nenadkriljivo zgovornostjo in dovršenim kavalirskim vedenjem je očaral celo vrsto predstavnic nežnega spola. Orožniki, ki dobro poznajo njegovo nemirno preteklost, so stalno nadzorovali njegovo pota in kmalu ugotovili, da nastopa kot zastopnik leže ljubljanske konfekejske trgovine. Dobro založen s celo zbirko vzorcev in opremljen s potrebnimi dokazili in pooblastili je sprejemal naročila za različne vrste blaga, perila itd. in pobiral vnaprej predpisano 25% provizijo. Napravil je prav dobro kupčijo in bi gotovo še boljše, ako ga ne bi zmotili orožniki in pregledali njegove dokumente in pooblastila, ki so pa bili seveda ponarejeni. Tudi štampiljka ljubljanske tvečke je bila spretno ponarejena. Temu odkritju se je pridružil še ovadba nekega znanca, kateremu je baje Simončič na skriv način izmaknil 50 Din. Simončič je romal v kamniški zapor in čaka, kaj bo sodnja odločila o njegovi usodi. Morda bo dobila še kakle podatke in odkrila nove grehe tega nepoboljšiljivega pustolovca.

— Nov požar v Zagrebu. V Zagrebu je pred večeršnjim izbruhnil požar v trdnici tovarne Tungsram na Martinčevi cesti, ki so ga pa k sreči hitro zadušili. Ta požar je bil najbrže podtaknjen. Prav tako mislijo, da je bil podtaknjen požar tudi v Donjih Sveticah pri Zagrebu, ki je izbruhnil kmalu za tem. Goreti je pričelo v veliki leseni zgradbi trgovca Ivanka, v kateri je bil spravljen vagon slame. Baraka je bila dolga 70 metrov in

široka 6 metrov. Vanjo so se zatekali razni brezdomci, ki so na slami prenočevali. Domnevalo, da je barako nalašč zažgal kakšen potepuh, da se maščuje nad svojimi tovariši, možno pa je tudi, da so brezdomci na slami kadili ter s tem zanetili elamo. Škode je kakšnih 70.000 Din.

— Zagrebški vlomilci v izložbe. Zagrebškim trgovcem je zadnje čase precej nagajala tolpa vlomilcev, ki se je specializirala za vlome v izložbe. Sedaj se je zagrebški policiji posrečilo to tolpo, ki je izvršila 10 takih vlovov, ujeti. Največji vlom je ta tolpa izvršila v izložbe trgovine »Tivara« na llici, kjer so pokradli mnogo obleke. Glavni voditelj te tolpe je neki Anton Golja, njegova sotrudnika pa sta Dušan Dotlić in Adolf Marković. Skoda, ki jo je ta tolpa povzročila, znaša mnogo tisoč dinarjev.

— Nesrečna fantovska obračunavanja. Iz Kamnika smo prejeli: V sredo je bila v Ljubljani zaključena obravnava o nekem fantovskem obračunavanju iz kamniške okolice, ki je končalo s smrtjo mladega delavca. Podoben slučaj se je zopet pripetil te dni v Stranjah pri Kamniku. Neki delavec se je vračal iz Kamnika po glavni cesti proti domu v Stahovico. Blizu Bodljave hise pa so ga napadli iz zasede trije fantje in ga močno poškodovali po glavi in po hrbtu, da so ga morali odpeljati k zdravniku dr. Matjašiču v Kamnik. Fantje so ga močno obdelali z motiko in s kolom in mu prizadejali 5 cm dolge zvezo rano na čelu in skoro enako rano za desnimi ušesom. Po izjavi zdravnika je imel napadeni veliko srečo, da ni bil ubit. Aretirani fantje so seveda sprva tajili vsako udeležbo pri napadu, končno pa so se izpovedali, da so uprizorili napad na mirno idočega fanta, ker je ta klical na korajžje.

— Življenje v semenišču lepo riše prof. Janko Mlakar v letošnjem letniku »Mentorja«. Opozorjamo na te članke zlasti sošolce g. pisatelja, katere bo gotovo veselilo, da čitajo svoje nekdanje dogodke iz najlepših dni življenja. »Mentor« izhaja mesečno in se naroča pri upravi »Mentorja«, Miklošičeva c. 7.

— Vaški fantje napadli potnike. V vasi Zelijevcu pri Derventi v Bosni so fantje zvečer plešali kolo na križišču cest. Iz bližnje vasi pa čez s konji dopotovali trije trgovci, ki so morali čez to križišče. Fantje pa so se razsrdili ter napadli konje in potnike ter jih med strašnim vpitjem prepleli. Konji so se splašili ter zdrijali, fantje pa so z njimi streljali z revolverji. Ko so potniki prišli v Dervento, so ugotovili, da je najtežje ranjen Uroš Vojnovič, ki ima zlomljeno roko, hude poškodbe na glavi in na telesu. Tudi druga dva potnika sta težko ranjena. Orožniki so po napadu takoj aretirali 20 fantov.

— Osebe, ki trpe na žolčnih in jetrnih boleznih, žolčnem kamnu, preobili tvorbi kisline in napadih protina, uredijo lenivo delovanje črev z rabo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Može zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz-Josef«-voda zanesljivo in zelo milo učinkujoče salinično odvajalno sredstvo, ki se more priporočati tudi pri kilah, ranitvi črevesa in prostata-hipertrofiji.

— Posledice pijanosti. V Veliki Pisanici pri Bjelovaru je prišlo do redkega primera zastrupljenja z alkoholom. Kmet Matija Polar, star 47 let, je po semur popaval z nekim italijanskim trgovcem in s svojo ženo v gostilni Stjepana Živka. Oba Polarova sta se napila do nezvestosti ter so ju morali drugi ljudje prenesti domov. Žena se je pozneje streznila, mož pa ni več prišel do zavesti. Zdravniki so ugotovili, da je umrl za zastrupljenjem z alkoholom.

— Otrok padel v vrelo vodo. V vasi Orlovcu pri Bjelovaru se je te dni ponesrečila 2letna Marica Široki. Deklica se je igrala v kuhinji okoli lonca, v katerem je bila vrela voda. Njena mati je med delom odšla iz kuhinje ter pri tem pozabila na otroka. Marica se je nagnila k loncu ter padla v vodo. Voda je povsem sežgala trebuh in desno stran obraza. Poklican je bil takoj zdravnik, toda njegova pomoč je bila zaman. Otrok je čez nekaj ur umrl v strašnih mukah.

— Izgubljen zavitek manufakturnega blaga. Dne 11. oktobra t. l. je bil izgubljen iz avtomobila med vožnjo Rimske toplice—Jurkloster—Planina velik zavitek, vsebujoč sejmsko blago (manufaktura itd.), vreden 4000 Din. Pošten najditelj naj izroči zavitek proti nagradi na naslov: Vidie, Celje, Hrib sv. Jožefa št. 3.

— Eno- in dvodejanke, komedije in šale. Majcen Za novi rod (Tri enodejanke: profesor Gradnik, Knjigovodja Hostnik, Zamorka); vez. 27 Din. Talija, zv. 27: Sovražnik žensk, enodejanska šala, 12 Din; Talija, zv. 26: Česta dva, šala v enem dejanju 12 Din; Dr. I. Česenik: Pogodba, kmečka komedija s petjem v 3. dejanjih, 12 Din; Gledališke igrice (Zdravniški strežnik, burka v 3 dej., Sv. Janez in ropar, igra v 4. dej., Prevarani hišnik, burka v 1. dej., Konvencionalne laži, burka v 1. dej.), 5 Din; Triglavski: Hudič, odlomek iz politične komedije, 5 Din; Nicodemus-Gruden: Učiteljica, komedija v 3. dej., 16 Din; Čehov: Snubač, šala v 1. dej., 15 Din; L. Simon-K.: Prijatelj rešil si mi življenje, burka v 1. dej., 12 Din; Fr. St.: Divji in nedeljski lovci, komedija v 4. dej. s petjem, 14 Din; J. Štoka: Lažizdravnika, burka v 2. dej., Trije tički, burka v 2. dej., 15 Din; D. Kette: Naši dijaki, burka v 2. dej., 8 Din; C. Golar: Dve nevesti, vesela igra v 3. dej., 18 Din; A. Linhart: Zupanova Micka, komedija v 2. dej., Veseli dan ali Matiček se ženi, komedija v 5. dej., 14 Din; Nušič-Govekar: Navaden človek, šala v 3. dej., 7 Din in Narodni poslanec, komedija v 3. dij., 18 Din; Svoboda: Poslednji mož, veseliga v 3. dejanjih, 14 Din; Schönherr-Skrbinšek: Zemlja, življenjska komedija v 3. dej., 15 Din. — Vse navedene igre se dobijo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. — V slučaju, da katera igra ne odgovarja razmeram dotičnega odra, naj jo režiser primerno okrajša.

— Nosečim ženam in mladim materam pomore naravna »Franz Josefova« grenčica do urejenega želodca in črevesja.

Moste pri Ljubljani

Praznik Kristus Kralja bomo praznovali takole: drevi ob 5 bo v kapelici Salezijanskega mladinskega doma govor za mladino, nato litanije in blagoslov ter spovedovanje. — Starši, pošljite svoje otroke! — Ob 7 zvečer bo istotam govor za odrasle, litanije in blagoslov ter spovedovanje. — Jutri bo ob 6 govor in sv. maša s skupnim svetim obhajilom žena in mladenk, ob pol 8 govor in sv. maša s skupnim sv. obhajilom mož in fantov, ob pol 9 govor in sv. maša s skupnim sv. obhajilom šolske mladine, ob 10 še ena sv. maša z govorom. Med sv. mašo ob pol 8 bo pelo pevsko društvo »Zvezdica«.

Radio-therma Laško

naučnikovitejšje zdravljenje revmatizma vseh vrst, išjasa, ženskih bolezni, znižanje krvnega tlaka itd.

Odprto skozi celo leto
Pavšalna penzija za 10 dni Din 600.—, za 20 dni Din 1.100.—.

Zahtevajte prospekte od uprave zdravilišča!

Jesenice

Seja novega občinskega odbora. V sredo, 25. t. m., ob 11. uro, so se zbrali novovzojdeni občinski odborniki polnoštevilno k prvi seji. G. župan je po pozdravnih besedah prečital poročilo glavnega volivnega odbora o izidu občinskih volitev. Sledila je prisega novih odbornikov. Po končani prisegi je odbor odposlal Nj. Vel. kraju udanostno brzojavko. V imenu manjšinskega kluba je podal g. dr. Aleš Stanovnik izjavo, ki vsebuje smernice, po katerih se mora ravnavati vse delovanje občine. Dejal je, da bodo člani manjšinskega kluba ostro ozgostali vse, kar ne bo v skladu z interesi vseh občanov, ker jim to velevala dolžnost napram večini jeseniškega prebivalstva, ki jih je izvolilo za svoje zastopnike. Izjava je bila priklapljena k zapisniku o občinski seji. Nato je g. župan predlagal v upravni odbor 5 odbornikov s predsednikom dr. Vovkom. Predlog je bil sprejet. Predsednik večinskega kluba dr. Obersnel je predlagal, naj se v občinskem odboru osnujejo razni odseki, na katere se bodo vsi občinski poslil porazdelili tako, da bo omogočeno lažje in točneje poslovanje. Predlagal je tudi odseke, ki naj se ustanovijo in odbornike, ki naj delujejo v posameznih odsekih. Temu je ugovarjala manjšina, čes, da ta občinski odbor še ni pravomočen, da sklepa o organizaciji občinskega dela, ker je potrebno, da sta preje rešeni prilozbi, ki sta vloženi proti občinskim volitvam in da tudi zakon ne predvideva nobenih odsekov. Dr. Obersnelov predlog je bil kljub temu sprejet. Člani manjšinskega kluba pa niso sprejeli mest, na katere so bili predlagani.

Alpinski športni klub »Gorenjec« vabi vse članice in dekliskim gimnastičnim vajam, ki se vršijo vsaki ponedeljek zvečer ob 8 v klubovih prostorih pod vodstvom g. Volčinja. Vabljeni so tudi dekleta, ki niso članice »Gorenjca«.

Kamnik

Prva seja novega občinskega odbora je bila v sredo v navzočnosti okr. načelnika Vouška. Otvoril jo je s pozdravom na novi občinski odbor župan g. Kratnar, ki je nato podal kratek pregled dela v preteklih šestih letih. Omenil je uspešno delovanje občinskega odbora, ki ga je v prvih letih tvorila koalicija med kmečko in ljudsko stranko, navedši nekatera velika dela, ki jih je izvršil v tem času (poprava vodovoda, zgradba kopališča itd.). Po govoru g. okr. načelnika Vouška, ki je poudarjal predvsem potrebo zgradbe novega šolskega poslopja, so novi občinski odborniki prisegli. Odsotni so bili trije odborniki, ki bodo prisegli na prihodnji seji v ponedeljek, 30. t. m. Župan g. Kratnar je razvil obširen delovni program, h kateremu je stavil nekaj umestnih priponb član uprave g. Kramar. Na seji se je poudarjalo, da bo po predpisih treba izvoliti novo upravo mestne hranilnice in novo ravnanje. V delovnem programu pride najprej na vrsto popravilo škode po povodnji, poimenovanje ulic, ureditev črtnikov po mestu, regulacijski načrt, poprava električnega omrežja, kladnica, vodovod itd.

Ptuj

Ptujski sejem za prašice v sredo 25. t. m. je bil kar se dogona tiče, prav dobro založen. Prignanih je bilo 464 rilcev, prodanih pa le 165. Cene: Prolenki 6 do 7 Din; polmašne 8 Din; plemene 6 do 7 Din za kg žive teže. — Prasci 6 do 12 tednov stari po kakovosti od 75 do 286 Din. Prihodnji sejem bo 2. nov. t. l.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Kljub krizi, ki je tudi pri nas precejšnja, je dal tukajšnji trgovec Tušak Josip dozditi na svoji hiši zraven društvene dvorane še eno nadstropje. Več tednov je bilo zaposlenih večje število delavcev, samih domačinov, katerim je ta zaposlitev bila zelo dobrodošla. Sliši se, da pride v novo poslopje, ko bodo vsa dela dokončana, nova orožniška postaja. — Pri nas se je ustanovil pod vodstvom domačega župnika Marijin vrtec za šolske otroke. V nedeljo 29. t. m. bo slovesen sprejem. Popoldne pa vprizorijo otroci ljubko igrice. Prijatelji otrok vabljeni!

Negova. Tukajšnje prosvetno društvo »Pripori« v nedeljo 29. t. m. popoldne po večernicah v grajskih prostorih lepo zaloigro »Mlinar in njegova hči«. Prijatelji mladine, domačini in sosedje vabljeni!

Dolnja Lendava

Osebnostne spremembe. G. Znidarski, podnačelnik pri tuk. glavarstvu, je premeščen v Ljubljano k banki upravi. Na njegovo mesto je prišel g. dr. Otrin, do sedaj nastavljen pri banki upravi. Novemu gospodu želimo v tukajšnjih težavnih razmerah obilo uspeha. — V Marenberg je odšel za predstojnika sodišča g. Cepuder, dosedaj nastavljen na tuk. okrajnem sodišču. Na njegovo mesto pa je prišel g. Kuntarič.

Novi župan nastopil. Dne 25. oktobra so izročili stari župani svoje posle. Le v občini Bratonci še ni bilo za to potrebne seje. V to občino bo prišel okrajni načelnik in sam vse uredil. Zanimivo je, da so vsi bivši župani propadli pri volitvah.

Vstajenje starega Sirmuma

Poleg Emone in Petovie je najstarejša naselbina, ki so jo Rimljani na južnoslovanskih tleh osnovali, bila Sirmum, po kateri ima sedanji Srem tudi ime. Zgodovinarji so dolgo časa domnevali, da se je ta Sirmum nahajal na kraju, kjer je sedaj Sremska Mitrovica. Ugotovitve, zlasti pa izkopnine zadnjih let so to domnevo v celoti potrdile. Te dni so v Sremski Mitrovici izkopali več lepših starin, kakor svinčeni sarkofagi. Značilno je, da ima ta sarkofag na pokrovo osem šesterokrakih zvezd, ki imajo na koncu kljukaste križe, kakor »hakenkriže«. Znano je, da je predkrščanski kult Mitre rad uporabljal ta indoarijski simbol. Mitrovica ima tudi svoje ime po kultu Mitre. Ta kult je v človeštvu že davno zatoni. Razen sarkofaga so izkopali še razne plošče z napisi in prekrasne rimske mozaike. Srem je sploh bogat rimskih in drugih izkopnin. Tako so pri vasi Borinac našli okoli 40 sekir iz bakrene in kamene dobe. Sekire so bakrene in zelene patinirane. Mesto Mitrovica je sklenilo, da ne sme niti ena izkopana starina iz mesta. Pričela se je akcija, da se izkopavanja nadaljujejo.

Kaj pravite?

Ce kdo brez potrebe v naši sredi začne govoriti tuj jezik, ga obojamo. In vsi zavedni nacionalisti so ogorčeni, kadar opazijo kaj tako pomanjkanje nacionalnega čuta. Pravi imajo!

Zato jim sporočamo, da so nekateri ljudje na Jesenicah za volitve v Delavsko zbornico izdali nemški letak, v katerem celo nacionalisti namerševcem v nemškem jeziku priporočajo tako zvano »plavo listo«. Ta dokument ponatiskuje »Delavska politika«. Glasi se:

»Anleitungen für die Wahlen in die Arbeiterkammer, Am 21. Oktober, zwischen 9. und 17. Uhr, finden die Wahlen für die Delegierten in die Arbeiterkammer statt, welche für jeden Angestellten von grosser Bedeutung sind. — Es ist daher Ihre Pflicht, dass Sie an diesen Wahlen bestimmt teilnehmen. — Die Vertreter auf der Liste der »Zvezca« in Ljubljana sind der Obmann Ing. A. Rudesch und das Ausschussmitglied Franz Torkar. Sie sind in Wahlmännern-Verzeichnisse eingetragen und ist Ihr Wahlort in Jesenice Werkkasino zwischen 10. und 12. Am Wahlorte erhalten Sie vier Wahlzettel und ein Kuvert. Von diesen Wahlzetteln dürfen Sie den blauen Zettel nicht zerreißen (es ist dies die Liste unserer Kandidaten); die anderen drei Zettel hingegen zerreißen Sie durch die Mitte. — Darauf geben Sie den blauen ganzen und die übrigen drei zerrißenen Zettel zusammen in das Kuvert, welches Sie sodann dem Vorsitzenden der Wahlkommission übergeben. — Zwecks eventueller Legitimation haben Sie irgendwelche Legitimation oder ein Dokument (Taufschein, Reisepass oder eine Vereinslegitimation) mitzunehmen. Der Verein rechnet auf Ihre bestimmte Teilnahme bei den Wahlen im Sinne obiger Anleitungen. Für den Verein der Angestellten in Jesenice.«

Takole je pisano in nismo mi krivi, če smo danes malo po nemško zavili.

Koledar

Sobota, 28. oktobra: Simon in Juda, apostola; Cirila.

Novi grobovi

† V Ljutomeru je včeraj mirno v Gospodu zapala gospa Nina Ivančič-Deu, upokojena učiteljica, vdova po davčnem uradniku. Požreb bo v nedeljo ob 3 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnostne vesti

— Umeščen bo v ponedeljek, 30. t. m. za župnika pri Sv. Emi pri Pristovi g. Matija Cepin, provizor istotam.

— Izpit so napravili za čin akt. peh. majorja kapetani I. razr. Ignacij Tanko, Ivan Oblak, Božidar Corn, Ivo Pilar, Stefan Mifek, Matija Huber, Arnold Redtšajn, Anton Nardeli, Josip Opacič, Franjo Finžgar, Ljudevit Eder, Stefan Rihtarič, Anton Sproč, Ivan Miklič in Vladimir Metikoš; za čin akt. topniškega majorja kapetana II. razr. Pavel Volf in Hubert Tamburino; za čin akt. konjeniškega majorja kap. I. razr. Miroslav Šlaher; za čin akt. inž. majorja kapetana II. razr. Zbiljko Majer in Vitomir Tocilj; za čin akt. zrakoplovnega majorja kapetani I. razr. Franjo Pirc, Hinko Hauer, Fran Rus in Vladimir Lorin; za čin akt. int. majorja kap. I. raz. Albin Embaher; za čin akt. geodetskega majorja kap. I. razr. Peter Kulaš; za čin akt. orož. majorja kap. I. razr. Milan Kovinčič; za čin akt. peh. kap. II. razr. poročnik Rudolf Lederer, Vladimir Božič in Roman Nikpalj; za čin akt. topniškega kap. II. razr. poročnik Dalibor Bumber, Peter Korda in Rudolf Adamik; za čin akt. konjeniškega kap. II. razr. poročnika Roman Bradlaška in Franjo Pintarič; za čin akt. inž. kap. II. razr. poročnik Ivan Normali, Rudolf Merlini, Milan Koprivec in Milan Margetič; za čin akt. zrakoplovnega kap. II. razr. poročniki

Doživljaji uredniškega fotografa

Znano je, da so poročevalci časopisov vedno na mestu, kadar je pričakovati kakih večjih dogodkov in zanimivosti, senzacij, sprejemov itd. Urednik mora biti neustrašen, se ne sme dati pregnati, povsod in vedno mora biti pripravljen na vse. Še mnogo težjo nalogo pa ima urednik fotograf.

Veliki angleški ilustrirani dnevnik »Daily Sketch« je nekoč iskal dvojnika, ki bi bil podoben kralju Edvardu VII., ki naj bi nastopal v velikem filmu »Vladanje kraljice Viktorije«. Za nastop nekaj minut bi prejel 50 funtov, po današnji vrednosti nekako 10.000 dinarjev. Naslednje jutro je sluga omenjenega lista naznanil glavnemu uredniku: »V čakalnici sedi 17 kraljev Edvardov.« Bil je nad vse zabaven pogled, ko so se ti možje ogledovali in prepirali, kateri je bolj sličen kralju in kazalo je, kakor da se je v čakalnici sestala velika družina bratov. Ker je imelo uredništvo v tem tako velik uspeh, je šlo še dalje in iskalo dvojnike raznih prednikov na angleškem prestolu. In prišli so Juriji III., Karli II. in celo Henriki VIII. Uredništvo je imelo polne roke dela, preden je odpravilo vse te, ki so hoteli biti vsaj za nekaj časa »monarhi«.

Speljal je na led svoje tovarise.

Isti list je bil, ki je prvi priobčil sliko umora obdolženega in oproščenega Harolda Greenwooda. Fotograf pa je to dosegel le z drzno zvijačo. Duce rivalov londonskih in inozemskih listov je čakalo pred vratmi sodne dvorane. Takrat pa se je pojavil pred stranskim vhodom v palačo avtomobil, v katerem sta bila dva moška. Eden izmed njih se je neopazen približal skupini, v hipu si potegnil klobuk čez oči, zasukal ovrtnik suknje in jo s hitrimi koraki ubral proti glavnemu izhodu. Vsi fotografi so bili prepričani, da je to oproščen Greenwood in planili so za njim. Vsi so poskakali v svoje avtomobile in sledili »beguncu«, ki je s svojim avtom drvel iz mesta ter deset kilometrov daleč »vlekel« za seboj zasledujoče reporterje. Ko je izstopil, so seveda spoznali svojega kolego, ki jih je tako sijajno prevarenil. Med tem pa je edini fotograf »Daily Sketcha«, ki je ostal na mestu, po mili volji

snemal oproščenega in na svobodo postavljenega Greenwooda.

Pred leti je isti list poslal svojega fotografa na Švedsko, ki naj bi »ujel« kolikor mogoče veliko posnetkov poroke princezinje Astride z belgijskim princem Leopoldom. Ko je posnel poročno ceremonijo, je šel s svojo kamero v mestno hišo, kjer naj bi se vršil sijajen sprejem. Tu pa je naletel na nepričakovane ovire. Zabranili so mu uporabo magnezijeve luči, modernih aparatov pa v tistih časih še niso poznali. Z eno besedo, bilo mu je onemogočeno, da bi izvršil naročeno. Urednik pa se je odločil za drzen načrt. Ko se je kraljevi spreved približal, se je preril skozi množico in predno so mu mogli presenečeni policaji, vojaki in dvorjani zabraniti, se je postavil pred švedskega kralja in ga ogovoril: »Veličanstvo, britski narod želi videti slike te grandiozne ceremonije. Ne bi vas nadlegoval, pa so mi zabranili uporabljati magnezijevo svetlobo. Zato bi prosil visoke goste za trenutek.«

Kralj se je vznevoljil, a se takoj zopet znašel ter častnikarjevi prošnji ugodil. Povabil je k sebi poročni par, belgijski in danski kraljevi par ter norveškega kralja. Fotograf je napravil posnetek, ki je prava redkost v častnikarskih analih.

Na brizgalni je visel.

Fotografski poročevalec je bil poslan, da napravi nekaj posnetkov novega drsališča. Mladi drsalcji so bili seveda veseli, da bodo slikani v časopisu in uvrstili so se v skupino. Ker je bila razdalja prevelika, je urednik s svojim aparatom prišel nekoliko bližje. Teža se je s tem še pomnožila, led se je udril in k sreči v ne pregloboki vodi so se kopali urednik, kakor tudi drsalcji.

Mnogokrat smo že imeli priliko videti fotografa na drevesih, kandelabrih, celo na brzjavni drog se povzpnejo, kadar gre za važno stvar. Ko sta angleški kralj in kraljica posetila mesto Bruselj, je neki urednik dobesedno visel na brizgalni požarne brambe ter snemal kraljev spreved.

Urednik-fotograf stori ves, samo da doseže čim večji uspeh za svoj list.

Kakor znano, je dal Pij XI. popolnoma prenoviti Vatikan. Tako je bila te dni dovršena kurilnica za centralno kurjavo, ki bo grela vse vatikansko mesto. Sveti oče si ogleduje moderne naprave v kurilnici.

Pariški trg — priča burnih dni

Trg »Place de la Concorde« v Parizu obnavljajo. Ta trg ima burno zgodovino za sabo. Na zapadni steni hotela »Crillon« lahko opaziš pod tablo z napisom »Place de la Concorde« še staro označbo za ta trg »Place de Louis XVI.« Zlate črke, ki vsebujejo ime kralja, ki je postal žrtev francoske revolucije, so že obrabljene. Z njimi je šlo v večnost tudi 200 let francoske zgodovine. Trg so zgradili l. 1748 na ukaz Ludvika XV., ko je bilo treba najti prostor, na katerem naj bi stal spomenik v čast francoskim vitezmom, ki so ga poklonili pariški meščani kralju. Takrat so trg nazvali »Place de Louis XV. Revolucija je seveda odstranila spomenik in tudi menjala ime trgu, ki so ga poslej nazivali »Place de la Revolution«. Prav na tem trgu sta umrla pod giljotino kralj Ludvik XVI. in Marija Antonieta. L. 1785 so nazvali trg zopet »Place de la Concorde«. Ko so se Burbonci zopet polastili prestola, so ga prekrstili zopet v Place de Louis XV. Pozneje so ga pričeli nazivati spomin na usmrnitev Ludvika XVI. »Place de Louis XVI.«. Tudi ostanki tega napisa se še vidijo na steni hotela »Crillon«. L. 1830 so vpeljali zopet ime »Place de la Concorde«.

V Siamu je izbruhnila revolucija in kraljevski par se je komaj rešil z letalom pred revolucionarji.

Osel in njegova senca

Nemško poslaništvo v Pragi je pri češko-slovaški vladi protestiralo, ker je v reviji v gledališču »Osvobodene Divadlo« nastopil tudi prizor »Osel in njegova senca«. Ta prizor je huda satira na današnji politični režim v Nemčiji. Vlada je poslala svojega komisarja z naročilom, naj prisostvuje igri in naj v primeru, da bi se mu zdel prizor v resnici žaljiv za nemški narod, prekine igro. Komisar je predstavi v resnici prisostvoval. Na koncu je izjavil, da ne najde povoda, ki bi upravičil prepoved igre.

Kolera v Indiji

Iz Bombaya poročajo, da je v deželi Asam izbruhnila kolera, ki je v zadnjih 14 dneh ugonobila 300 ljudi.

*

Ona: »Gospod Zavadtal, povedati vam moram, da mi danes neprimerno bolj ugajate, kakor na zadnjem plesu. Ali morda veste zakaj?«

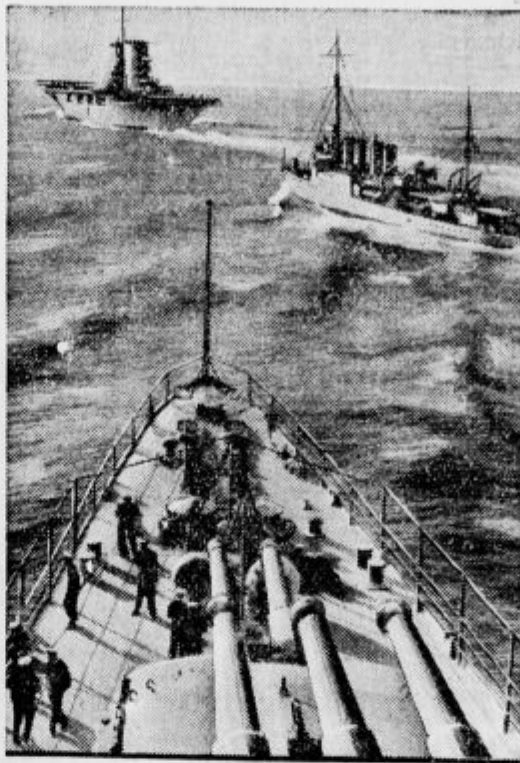
On: »Nimam pojma.«

Ona: »Ker ste danes tako trezni.«

On: »Gospodična, pri meni je danes prav narobe.«

Ona: »Zakaj pa.«

On: »Prav radi tega, ker sem trezen.«

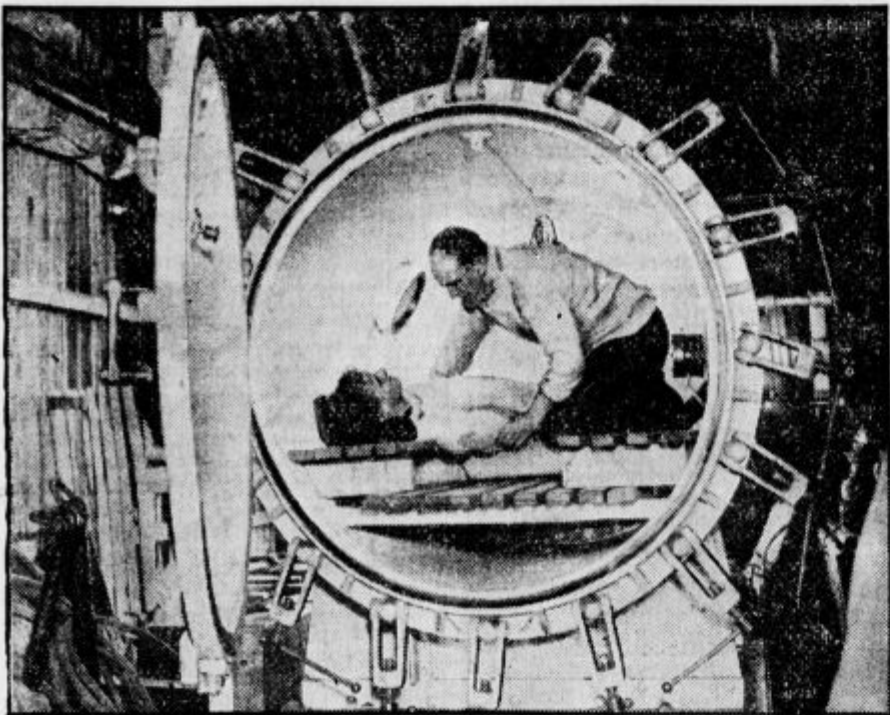

Prizor z letošnjih jesenskih vaj ameriške mornarice pri Los Angelesu. V ozadju vidiš ladjo matico »Saratoga« za letala, sledi ji križarka »Bromes«, spredaj topovi na bojni ladji »Pensacola«.

Strašna je smrt med tem železjem!

V bližini Bonneville je brzi vlak Cherbourg-Paris skočil s tira in treščil v reko. Nesreča je zahtevala 40 človeških žrtev, 100 potnikov je bilo poleg tega ranjenih. Nekateri listi poročajo, da se je ta nesreča zgodila radi napake pri stroju.

Morskim potapljačem pride pod morjem mnogokrat slabo, tako da zgubijo popolnoma zavest. V angleški mornarski šoli v Chathamu vadijo mornarje, kako je treba obuditi potapljača z dovajanjem kisika.

Električnega stola nič več!

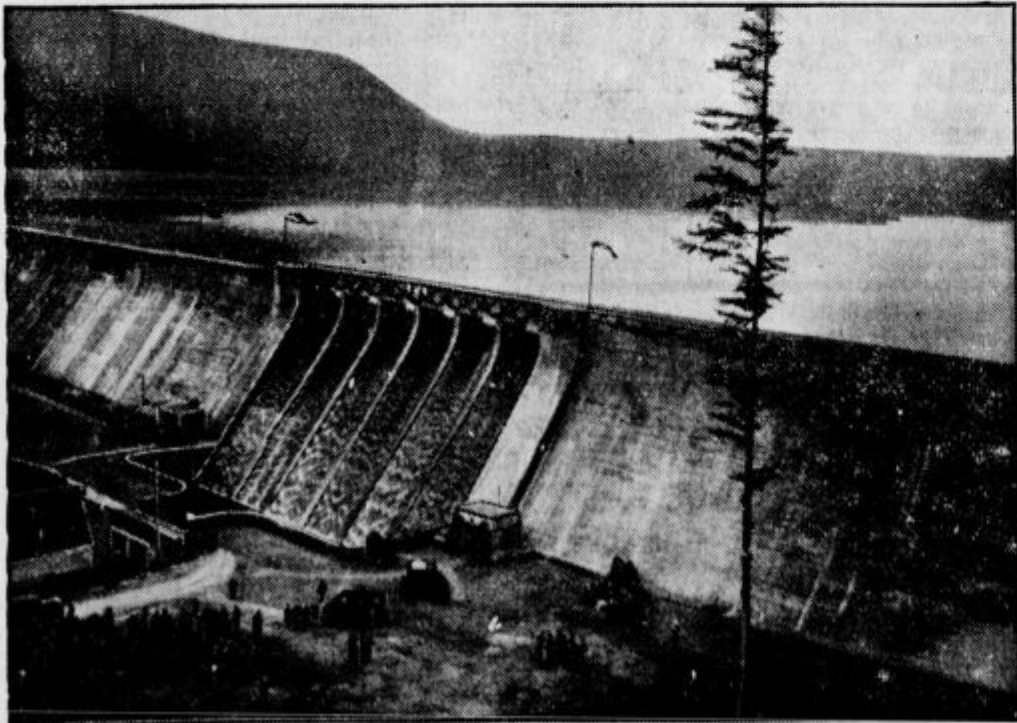
S plinom se smrt hitreje prikrade

Amerika se je naveličala električnega stola. Električni stol so vpeljali za usmrnitev mence, da bo smrt nesrečnejša, ki ga po roka pravice posedla nanj, čim hitrejša. Toda izkušnja uči drugače. Prav te dni se je v ameriškem tisku dvignil hrup proti električnemu stolu. Predsednik Roosevelt bi ga lahko odpravil, ker ima tudi za to pooblastilo od kongresa. Roosevelt naj bi izdal dekret, s katerim bi električni stol za vselej prepovedal za vse države.

Večkrat se je že zgodilo, da je električni stol prav za prav odpovedal in da se je krvniku, ki tu sicer ne vidi krvi, komaj posrečilo obsojenca spraviti na drugi svet. Prav te dni so poročali iz države Washington in North Dakote, da se je primerilo, da je električni stol

popolnoma odpovedal. Med priprostim ljudstvom so se začeli radi tega razburjati. V nekaterih državah Severne Amerike v resnici mislijo na to, da bi našli kak drug način usmrnitve, ki bi bil bolj človeški. V nekaterih krajih so mesto elektrike vpeljali plin. Obsojenca peljejo v posebno celico, kamor nato spustijo plin in smrt se kmalu prav na tiho priplazi, kakor da bi obsojenec je sploh ne opazil. Ravnatelj newyorške jetnišnice Sing-Sing se je zavzel za vpeljavo plina kot najučinkovitejšega morilnega sredstva.

Našli so se tu ljudje, ki se protivijo odpravi električnega stola, češ, da je prav, če zločinec tudi v zadnjih trenutkih svojega življenja dela pokoro za svoje grehe in umre strašne smrti.

Predsednik poljske republike Mościcki je prisostvoval blagoslovitvi največjega jezja, ki ga je zgradila Poljska v Wapenici v Zgornji Šleziji.

Gospodarstvo

Konferenca zbornic v Sarajevu

Zahteve jugoslovanske obrtniške glede izvajanja in noveliranja obrtnega zakona. Vprašanje zavarovanja obrtnikov. Poseben zakon za pobijanje sušmarstva.

V dnevi 22. do 24. oktobra t. l. se je vršila v Sarajevu konferenca obrtniških zbornic in predstavnikov obrtnih odsekov zbornic za trgovino, obrt in industrijo. Razpravljalo se je o izvajanju in noveliranju obrtnega zakona in uredbah, ki imajo iziti, dalje o zavarovanju obrtnikov in končno o pobijanju neupravičenega izvrševanja obrta (sušmarstva). Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani sta zastopala načelnik obrtnega odseka in podpredsednik zbornice g. Josip Rebek ter član obrtnega odseka g. Ivan Bricej z referentom g. dr. Josipom Pretnarjem.

Glede obrtnega zakona je bila osobito obširna razprava o določbah § 1, ki govore o postopkih obrtnih delih in podjetij kmetijstva, ki osobito posegajo v mesarsko in vrtnarsko stroko, dalje v rokodelskih delavnih kazenskih in poboljševalnih zavodov, o obsegu takozvanega domačega obrta ter o poslovanju produktivnih zadrug. Prav tako je izšla obširna debate tudi razprava o razdelitvi rokodelskih obrtov (§ 25) in sorodnosti rokodelskih obrtov (§ 31), glede katerih ima osobito slovensko obrtnišvo važne izpreminjavalne predloge. Konferenca je v glavnem vpoštevale predloge zastopnikov ljubljanske zbornice. Glede gradbenih in električnih obrtov se je ugotovilo, da določbe zakona v mnogem ne ustrezajo interesom strokovnega in gospodarskega razvoja teh obrtnih panog. Radi ponovne preureditve in osobito radi določitve obsega obrtnih pravic se bo sklicala pri ministrstvu trgovine in industrije posebna anketa predstavnikov vseh gradbenih strok ob sodelovanju pristojnih zbornic. Važni so bili sklepi glede obsega obrtnih pravic, osobito zaštite čevljarke stroke (§ 141) in izdelovanja sodov in druge embalaže (§ 157), dočim je glede §§ 142 in 143 (nabiranje naročil) prevladalo mnenje, da ni umestno dopuščati nabiranja naročil na rokodelske izdelke po raznih krajih, kakor je bil to ponekod dosedaj običaj. Določbe socialno-političnega značaja glede pomožnega delavstva in vajencev, ki so v zvezi z zakonom o zaščiti delavstva in inšpekciji dela, so dale povod za zaključek, da se o tem razpravlja v obliki posebnega referata na prihodnji konferenci, obenem pa so se sprejeli nekateri konkretni predlogi, med temi tudi slovenskih delegatov glede postopanja v praksi na podlagi dosedanjih določb glede vajencev in pomočnikov. V zvezi s tem so zbornice sprejele soglasno tudi sklep, da se imajo mojstrski izpiti v celi državi urediti na podoben način, kakor se postopa pri ljubljanski zbornici, ki je v tem pogledu mogla pokazati najboljše uspehe, osobito glede vpliva in udeležbe obrtnikov pri izpiti. Pri obravnavanju obrtniških združenj se je soglasno obsojalo, da nekatera združenja iščejo informacij in zaštite pri nepristojnih zbornicah ter se je sklenilo, da zbornice v bodoče ne pripuščajo takega postopanja.

Živahna je bila razprava o vprašanju neupravičenega izvrševanja obrta. Ljubljanska zbornica je po svojem delegatu gospodu Rebeku predložila resolucije mariborskega protestnega zbora glede sušmarstva ter obširno gradivo, ki ga je zbrala od posrednih združenj. Poseben odbor, kateremu je načeloval gospod Rebek, je predložil konferenci resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta in se glasi:

Resolucija

konferenca obrtniških zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic, ki se je vršila v Sarajevu v dnevi 22. do 24. oktobra 1933 glede pobijanja nezakonitega obratovanja.

Konferenca obrtniških zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic, ki se je vršila 22. do 24. oktobra t. l. v Sarajevu, je po obširnem obravnavanju vprašanja nezakonitega obratovanja v naši državi ugotovila, da je nezakonito obratovanje zavzelo ogromne dimenzije in se razširilo v toliki meri, da preti z uničenjem zakonitega obratovanja v njegovi osnovi in pravitko tudi pravnih osnov, na katerih zakonito obratovanje temelji.

Pravitko ugotavlja konferenca, da pobijanje nezakonitega obratovanja ne zahteva le interese obrtnega stanu, nego tudi socialni ozir. Širjenje nezakonitega obratovanja izpodreja obstoj vsega in važnega sloja naše družbe, ki predstavlja jedro srednjega staleža in enega glavnih stebrov reda in dela v vsakem narodu.

Nadalje ugotavlja konferenca, da obča upr. oblastva kljub zakonskim sankcijam proti nezakonitemu obratovanju, določenim v obrtnem zakonu, s premaleno energijo aplicirajo določene zakonske odredbe, v večini slučajev zaradi tega, ker se ne zavedajo nevarnosti, ki preti zaradi širjenja nezakonitega obratovanja in v socialnem in ekonomskem pogledu.

Zaradi tega misli konferenca, da je potrebno čimprej sestaviti poseben zakon za pobijanje nezakonitega obratovanja, s pomočjo katerega bi se z vso strogostjo vzdržali pravni odnosi, na katerih temelji zakonito obratovanje. Ker pa je treba s pobijanjem nezakonitega obratovanja začeti takoj in brez odlaganja, predlaga konferenca, da se zaprosi g. minister za trgovino in industrijo, da postopa za čas, dokler se ne uveljavi zakon o pobijanju nezakonitega obratovanja, v okviru obstoječih zakonskih predpisov na sledeči način:

1. da se ob priliki izreka kondamnatornih obsodb zaradi prestopkov zbog nezakonitega obratovanja poleg redne kazni, v kolikor se ne zabrani nadaljnje delo, v vsakem slučaju zabrani tudi nadaljnje delo, policijskim oblastem pa se ukaže, da izvrše izrečeno obsodbo o zabrani nadaljnega dela takoj in to v navzočnosti predstavnika pristojnega obrtnega združenja;

2. da se pri vsakem občem upravnem oblastvu prve stopnje nastavijo posebni obrtni pravni referenti, katerih delokrog naj bo izključno reševanje vprašanj po obrtnem zakonu, a posebej pa še pobijanje nezakonitega obratovanja;

3. poleg zabrane nadaljnega dela naj oblastva kaznovanec ob isti priliki odvzamejo tudi orodje, brez ozira na to, da-li je orodje njegova last ali ne;

4. postopek glede poizvedovanja za nezakonitim obratovanjem je treba na vsak način znatno pospešiti, ker so pri dosedanjem načinu postopka v največ slučajih prijave glede nezakonitega obratovanja iluzorne;

5. da bi delo pristojnih oblastev šlo brže izpod rok, naj g. minister za trgovino in in-

dustrijo izvoli takoj ukazati, da ob priliki poizvedovanja po prejetih prijavih prisostvuje tudi predstavnik pristojnega obrtnega združenja in da se v vsakem konkretnem slučaju dostavi prepis rešitve tudi pristojnemu obrtnemu združenju;

6. da opozori g. minister za trgovino in industrijo preko kr. banskih uprav s posebno okrožnico vsa samoupravna telesa (občine, zavode, ustanove itd.) na to, da pri razpisu licitacij vpoštevajo samo ponudbe pooblaščenih ponudnikov, ki so si preskrbeli zmožnost potrdilo za udeležbo pri licitaciji, izdano jim od pristojne zbornice.

Glede zavarovanja obrtnikov so nekateri delegati, med temi tudi delegati ljubljanske zbornice, opozarjali na nerazpoloženje obrtnišva, ki v današnjih časih nikakor ne more nositi bremen, ki bi jih to zavarovanje povzročilo. Kljub temu se je konferenca odločila, da se izdela uredba, ki jo zakon obvezno predpisuje, da pa se bode zavarovanje uvedlo postopoma, najprej starostno in onemoglostno, za slučaj bolezn in smrti pa šele po navedenosti posrednih zbornic. Prodro je načelo samostojnosti zavarovalnih institucij po posrednih banovinah. Sklepi se predložijo Ministrstvu trgovine in industrije, da sporazumno z zbornicami izdela osnutek naredbe.

Pri slučajnostih se je sklenilo, da se bo na prihodnji konferenci v Skopju razpravljalo o socialni zakonodaji, o davku na poslovni promet in navsaliranju pridobitine za male obrtnike (predlog ljubljanske zbornice), ter o osnutku zakona za pobijanje nezakonitega obratovanja.

Konferenca je nadalje zavzela načelno stališče, da bi pri današnjih razmerah kljub nujni potrebi izpremembe nekaterih določb obrtnega zakona ne bilo umestno predložiti novele obrtnega zakona narodni skupščini, ker ni zadostnega jamstva, da bi se želje obrtnišva v zadostni meri vpoštevale, da pa naj se najbolj potrebne izpremembe zakona izvrše potom amandmana v prihodnjem finančnem zakonu.

*

Industriji za zakon o kartelih. Zveza industrijev poroča, da je te dni predlagala trgovinskemu ministru, da naj čimprej izda zakon o kartelih. To je najbrže v zvezi z zahtevo trg. ministra, naj mu industrijske organizacije pošljejo podatke o obstoječih kartelih.

Ustanove za uboge onemogle obrtnike in trgovce odnose na leto 1933 za uboge onemogle obrtnike in trgovce odnose njih vdove. Zbornica za TOI v Ljubljani razpisuje za leto 1933 za uboge onemogle obrtnike in trgovce odnose njih vdove ustanove po 150 Din odnosno po 100 Din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za TOI v Ljubljani do 26. novembra 1933. Priloži naj se jim od občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog oziroma da je prošilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Borza

27. oktobra.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina in Curiha, popustil je le Trst, vse ostale devize so pa narasle.

Avstrijski šiling je bil zaključen na ljubljanski borzi po 8,70, na zagrebški po 8,68 in belgrajski po 8,625. — Grški boni so notirali v Zagrebu 40,50—41 (11), v Belgradu pa 40,25—41 (40,50).

Ljubljana. Amsterdam 2308,74—2320,10, Berlin 1362,36—1373,16, Bruselj 798,02—801,96, Curih 1108,35—1113,85, London 180,75—182,35, Newyork 3786,05—3814,31, Pariz 223,99—225,11, Praga 169,90—170,76, Trst 301,24—303,64.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 51.222 Din.

Curih. Pariz 20,21, London 16,30, Newyork 344,50, Bruselj 72, Milan 27,22, Madrid 43,15, Amsterdam 208,30, Berlin 124,175, Dunaj 72,525 (57,50), Stockholm 84,10, Oslo 81,70, Kopenhagen 72,80, Praga 15,33, Varšava 57,90, Atene 2,97, Carigrad 2,51, Bukarešta 3,05.

Pariz. Ob 11,45, Newyork 17,04, London 80,50, London. Zateček. Pariz 80,5, Newyork 4,72.

Zlato notira v Londonu 131/2

Vrednostni papirji

Tendence za državne papirje je bila neenotna. Na zagrebški borzi so dinarski papirji popustili, dočim je na belgrajski borzi vojna škoda ostala neizpremenjena. Dolarski papirji so bili deloma višji, deloma neizpremenjeni. Promet je bil slab in je znašal na zagrebški borzi samo 100 komadov vojne škode.

Ljubljana. 7% inv. pos. 50 den., agrarji 26—28, vojna škoda 245 den., begl. obv. 36—38, 8% Bler. pos. 36—37,50, 7% Bler. pos. 34—35, 7% pos. DHB 45 den.

Zagreb. Priv. agr. banka 225—228, 7% inv. pos. 50 den., agrarji 26—28, vojna škoda 245,50—246,50 (246), 12. 244—245,50, 6% begl. obv. 36—37,75, 8% Bler. pos. 36,75—37,50, 7% Bler. pos. 34,50—35,50, — Sečera Osjek 135—165, Impuls 50 den., Trboveljska 90—110.

Belgrad. Narodna banka 3670—3680, Priv. agr. banka 226—227 (227, 225), 7% inv. pos. 51,50—52 (52), agrarji 27—27,50 (27,25), vojna škoda 246—246,50 (246, 245,50), 6% begl. obv. 37—37,25 (37,50), 8% Bler. pos. 37—37,75, 7% Bler. pos. 35,50 bl.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20

Sobota, 28. oktobra: MLINAR IN NJEGOVA HČI.

Izven. Znižane cene.

Nedelja, 29. oktobra ob 15: MLINAR IN NJEGOVA HČI. Izven. Znižane cene.

ob 20: ZAJEC. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 30. nov.: Zaprt.

Opera

Začetek ob 20

Sobota, 28. oktobra: HAVAJSKA ROŽA. Izven.

Nedelja, 29. oktobra: TOSCA. Gostujeta ga.

Zinka Kunčeva in g. Ivan Franzl. Izven.

Ponedeljek, 30. nov.: Zaprt.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 28. oktobra ob 20: R. U. R. Premijera. V

proslavo čehoslovaškega narodnega praznika.

Sport

Ob zahliučku lahkoatletske sezone

Zadnji dnevi na starem igrišču — Sportne in literarne tekme

Slovo od zemlje, na kateri si preživel najlepše ure svoje mladosti, je vedno težko. Pa naj bo to trta ob domači hiši, kjer si se igral ob nedeljskih popoldnevih, ali njiva, na kateri si hodil za očetom, ko je pred prazniki blagoslavljal svoja polja — ali sportno igrišče, na katerem si prvič občutil silo svojega telesa, na katerem si sanjal o zmagah in rekordih. Stoteri spomini večjeje sportnika na svoje igrišče in mnogo dragocenejši mu postane, ko ga mora zapustiti. Na mestu, kjer so Ilirijani še včeraj trepetali pred golom nasprotnika, na zemlji, ki je vsrkavala znoj borbenih tekačev in nogometašev, stoji danes ponosna stavba. Preteklo bo leto in črno tekašice bodo spreminili v vrst s pisanim cvetjem in z belimi stezami. Tako je pač moralo biti — in Bog blagoslovi to zemljo in ljudi, ki so si ustvarili tu svoj dom.

Na starem igrišču Ilirije se vršijo še zadnji treningi in zlasti podjetni so lahkoatleti. Ki bodo v nedeljo svoje letošnje sezonsko delovanje zaključili. Ob 10 dopoldne bodo priredili velika tekmovanje, na katerem bo najbolj zanimiv petboj. Za prvo mesto se bosta borila državna reprezentanta Zupančič in Stepišnik, za tretje pa bo vroč boj med Puklom, Levko, Dečmanom, Brunetom in Otahalom. Z velikim interesom pričakujejo sportniki nastop Dečmana, ki se je pravkar vrnil s poljske visoke šole za telesne vaje v Varšavi. Ostre in napete borbe se obetajo zlasti v tekih na srednje in dolge proge, v metih pa pričakujemo, da bodo atleti svoje letošnje uspehe še izboljšali. Stepišnik bo pokazal, kako si je v Atenah zaslužil drugo mesto v klaviru, morda se mu bo tudi posrečilo, da bo dosegel v disku nov slovenski rekord. Bomo videli! Ker staro igrišče za prireditve ni več sposobno se bo vršilo tekmovanje na telovadšču Sokola, poleg vselej ma. Vstop prost.

Poleg nedeljskega mitinga nam obetajo atleti Ilirije še drugo zanimivost: sportno literarno tekmovanje. Tokrat ne gre za sportni roman, za katerega lahko dožene umetnik na olimpijadi prav tako zlato kolajno, kakor zmagovalec v sprintu, temveč za kratko propagandno razpravo o lahki atletiki. Tri razprave, katere bo komisija ocenila kot najboljše, bodo objavljene v ljubljanskih dnevnikih.

Primorje : Hajduk

Višek nogom. sezone bo dosegla jutrišnja tekma.

Hajduka že od tistih časov ni bilo v Ljubljani, ko je igral skupaj s Primorjem in Ilirijo v takozvani zagrebški ligi. Medtem se je v našem nogometu že marsikaj predrugačilo.

O letošnji konkurenci v drž. ligi se lahko trdi, da je po udeležencih precej izravnana. Gotovo, da so razlike med moštvii, saj so eni zgoraj drugi pa spodaj v tabeli, vendar je treba poudariti dejstvo, da je n. pr. BSK izgubil v Osijeku proti Slaviji, torej prvi proti zadnjemu. No, in tudi Hajduk ni imel sreče na tujih tleh.

S tem seveda še nikakor ni rečeno, da bo pustil Hajduk obe točki v Ljubljani, tudi se ne more trditi, da mora ravno pri nas zmagati. Glede na to je pričakovati jutri ogorčene borbe, katere izvid je zelo negotov. Gotovo je samo eno, namreč to, da bo igra vseskozi borbeno in napeta in da bo vsakomur žal, ki si jo ne bo ogledal.

Tekmo sodi g. Petković iz Belgrada. V predtekmi nastopila ob 13 Primorje I proti Hermesu I. Predprodaja vstopnic danes do 18 v trgovini Baraga L. (nebotičnik) in v trgovini Banyai (Miklošičeva c.), od 18—20 te rv nedeljo od 9—12 pa se dobe vstopnice v kavarni Emona.

Concordia (Zagreb) : Ilirija

Hazena tekma za državno prvenstvo.

Jutri ob 11 dopoldne se vrši na igrišču Ilirije prvenstvena tekma med drž. prvakom zagrebško Concordijo in našim podveznim prvakom ljublj. Ilirijo. Kakor znano je prvo tekmo, ki se je vršila preteklo nedeljo v Zagrebu izgubila Ilirija, to pa največ v sled velike treme svojih igralci; kajti Ilirijanci so bile potem, ko so se otrele nepotrebne bojzani, enakovredne svojim zagrebškim tovarišcem. Jutri pa nastopijo na domačih tleh in bodo neuspeh zadnje nedelje skušale popraviti.

Ker bo tekma zelo zanimiva in ker je tudi vstopnina nizka, se cenj. občinstvo naproša, da jo poseti v čim večjem številu. Ob 9,30 se vrši predtekma.

Zagrebški sodniki za popolno avtonomijo

Zagrebški nogometni sodniki so glede na glavni občni zbor nogometnih sodnikov, ki se vrši 29. t. m. v Belgradu, na svojem plenarnem sestanku dne 24. t. m. sestavili resolucijo, ki jo bodo predložili občnemu zboru in v kateri zahtevajo popolno samostojnost sodnikov. V tem pogledu se nikakor ne bodo spuščali v kaka pogajanja in bo nasprotna ali kaka druga rešitev povzročila tudi vse konsekvence.

Sodnikom je treba dati popolno samostojnost, ker morejo edino na ta način brez vsakršnih vplivov s katerikoli strani vršiti svojo funkcijo objektivno in pošteno. To zahtevajo zagrebški sodniki, in to je edino pravilno. Dobro bi še bilo, da sodniki ne smejo biti člani nobenih klubov vse dotlej, dokler se razmere toliko ne izboljšajo, da bi se lahko zanesli na sodnike.

*

Lahkoatletski miting SK Ilirije se vrši jutri dopoldne ob 10 na telovadšču Sokola v Tivoliju. Zanimiv bo zlasti petboj. Ker nastopajo tudi naši državni reprezentanti, zasluži ta prireditev, da jo polnoštevilno obiščemo.

Zbor lahkoatletskih sodnikov, Ljubljana. (Službeno.) Za miting Ilirije se določijo sledeči sodniki zbor: Vojda tekmovanja: Karba Drago; vrhovni sodnik: Kermayner Ivo; starter za teke: Luin Mirko; starter za mete in skoke: Stepišnik Mirko; sodniki za mete in skoke: Potokar, Cimprman, Brađač, Baltič; časomerici in sodniki na cilju: Sancin Savo, dr. Kehel, dr. Alujevič, geom. Černe, Kos, Windisch, Pevalak, Vidie, Kermayner, Mihel, Megušar, Gnidovec, Zapisnikarja: Mahkovec Loize in Grünfeld Polde. — Predsednik: Kermayner Ivo I. r.

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). Atleti, ki nastopijo jutri na mitingu, naj bodo najkasneje ob 9.30 v garderobi zimeškega kopališča. Opremo prinesite seboj. — Načelnik.

Kdo bo sodil jutrišnje liga-tekme? V Ljubljani: Primorje: Hajduk g. Petković. V Zagrebu: Concordia: Gradjanski g. Rosenfeld ali Willer. V Belgradu: Jugoslavija: Slavija S. g. Kniffer. V Osijeku: Slavija O. : Hašk g. Rakić. BSK. Bask in Vojvodina počivajo to nedeljo.

Prvenstvo Dravske banovine v table tennisu. Seja pripravljalnega odbora drevi ob 18 v restavraciji Kerčič. — Tajnik.

SK Ilirija. Radi bližajočega se občnega zbora, se vrši v restavraciji hotela Štrukelj drevi ob 20 članski sestanek. Članstvo se naproša, da se istega polnoštevilno udeleži. — Redni občni zbor se vrši v ponedeljek, dne 30. oktobra 1933 ob 19.30 v dvorani Delavske zbornice.

ASK Primorje — smučarska sekcija. Smučko-gimnastične vaje za člane in članice se vrše vsak četrtek od 19—20.30 (7—8.30) v telovadnici na učiteljsku na Resljevi cesti (vhod na ženski strani). Prva seja se vrši v četrtek 2. novembra. Vsakdo naj prinese s seboj telovadne čevlje (ali copate) ter kratke sportne hlače. Novi člani in članice se sprejemajo istotam.

Kakšne atlete imajo Finci? V naslednjem letu so dosegli najboljši finški atleti naslednje rezultate: 100 m Nupola 10,6 sek; 200 m Strandwall 21,8 sek; 400 m isti 48,1 sek; 800 m Michelson 1:53,3 min; 1500 m isti 3:55,3 min; 3000 m Lehtinen 8:19,5 min; 5000 min isti 14:41,1 min; 10.000 m Isohollo 30:21,2 min; 110 m zapreke Sjöstedt 14,9 sek; 400 m zapreke Achilles Järvinen 54,6 sek; skok v višino Peräsalo 1,98 m; skok v daljavo Tolamo 7,46 m; skok ob palici v višino Lindroth 3,85 m; troskok Rajasari 15,09 m; krogla Alaroten 15,75 m; disk Kotkos 49,46 m; kopje Matti Järvinen 76,1 m; kladivo Koutonen 53,55 m.

Nov madjarski rekord na eno anglosko miljo je postavil madjarski atlet Szabo v Stockholmu v času 4:16,6. Bil je tudi prvi v tej konkurenci pred Svedom Petersonom (4:21,8) in Lundrenom (4:22).

Nečloveška mati

V Bajmuku pri Subotici je 25letna delavka Terezija Tikvički te dni prišla do železnice postaje in tam postavila na tir svoje 6 mesecev stare dete ter ga privezala na tračnice. Računala je, da bo vlak iz Sombora otroka vsak čas povozil in zmečkal. Mati se je od proge odstranila ter iz daljave gledala, kako bo umrl njen otrok. Otrok pa se je medtem slučajno nekoliko skobacal s tračnic in ko je vlak prišel, otroka ni zadel. Otrok je ostal nepokrovan. Dva moža sta iz daljave opazovala vse dogodek ter obvestila o tem policijo, ki je takoj prišla in aretirala brezvestno Terezijo. Pri zaslišanju je Terezija priznala svojo zločinsko namero ter povedala, da ni mogla dobiti službe, ker ima nezakonskega otroka ter ni mogla živeti. Pred državnim tožilecem je izjavila: »Meni je v zaporu dobro. Dosti boljše, kakor na svobodi, ker nisem mogla nikjer dobiti toliko zaslužka, da bi preživljala sebe in otroka.«

Norec skočil pod vlak

V Koprivnici je skočil na odprti progi pod vlak 22letni hlapec Mio Dolanec iz Novega Grada v Podravini. Kolesa lokomotive so mu odrezala glavo in mu strážno razmesarila telo. Uradna komisija skoraj ni mogla ugotoviti vzroka samomora, ker je bil samomorilec preskrbljen in tudi ni trpel za nesrečno ljubeznijo. Sele pozneje se je ugotovilo, da je bil Mio patološki tip, skoraj blazen ter da se je s svojimi prijatelji večkrat razgovarjal, da je še najboljšie napraviti samomor, ker potem vsaj časopisi pišejo o njem. Revez najbrže ni vedel, da je na svetu mnogo ljudi, ki so srečni, da časopisi sploh nič ne pišejo o njih.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 28. oktobra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Cas, plošče 18.00 Plošče, stanje cest 18.30 Zabavno predavanje (St. Bitežnik) 19.00 Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber), 19.30 Ob petletnici postaje (komisar dr. Tavzes), 20.00 Radio orkester: Slavnostni koncert, 20.30 Zunanji politični pregled (dr. Jug), 21.00 Kvarlet Glasbene Matice poje zdravice in napitnice, vmes saksotni solo, g. Ziberl Miloš 22.00 Cas, poročila, radiojazz.

Nedelja, 29. oktobra: 8.15 Poročila, 8.30 Gimnastika (Lojze Vrhovec), 9.00 Versko predavanje (dr. Rant), 9.30 Kaj moram vedeti o Okrožnem uradu (Smersu R.), 10.00 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice, 11.00 Radio orkester 11.30 Prenos koncerta z Dunaja (dirig. Artur Toscanini) 12.00 Cas, plošče, 16.00 Francoski kmet (ga. Jerasova), 16.30 Fantje na vasi, 17.30 Plošče, 20.00 Opera korepeticija, Sodelujejo gđe Sokova, gg. Jelačin in Eržen, 20.45 Harmonika solo, g. Kováč, 21.30 Cas, poročila, 21.45 Radio orkester in Radio-jazz.

Drugi programi:

Nedelja, 29. oktobra:

Belgrad: 19.00 Webrovo skladbe za klarinet, 19.45 Turška glasba, 20.40 Čido, igra s petjem. — Zagreb: Vokalni koncert in dramski prizori. — Dunaj: 9.00 Maša v f-molu (Bruckner), 12.00 Orkestralni koncert, 15.30 Komorna glasba, 19.00 Arabella, lirski komedija R. Strauss. — Budimpešta: 17.00 Koncert ciganske kapele, 19.25 Spominski koncert. — Leipzig: 10.15 Bachove pesni za 4 in 6 glasov za mešani zbor, 11.30 Bachova kantata (solisti, zbor in orkester), 16.30 Radio orkester, 18.30 Skladbe za dva klavirja, 20.05 Plesna glasba. London: 22.05 Nedeljski orkestralni koncert. — Milan: 21.00 Aida, opera, Verdi. — Praga: 12.15 Koncert vojaške godbe, 21.00 Orkestralni koncert. Varšava: 12.15 Glasbena matineja (orkester in bas-solo), 17.15 Vokalna in instrumentalna poljska glasba, 20.00 Proslava narodnega praznika.

Naše dijaštvo

Akad. cerkveni pevski zbor pri oo. frančiškanih (mešani in moški) prične z rednimi vajami v soboto 28. t. m. ob 6 zvečer v pevski sobi frančiškanske samostana. Pridite vsi stari člani, novinke in novinci vabljeni!

Poizvedovanje

Volnen šal, večbarvni, sem izgubila v sredo zvečer od Janševе ulice do Tyrševе ceste. Pošten najljubši je naprošen, naj ga odda proti nagradi v Suvoborski 19. oritilije.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti namko.

Službe iščejo

1000 Din nagrade
dam dotičnemu, ki mi preskrbi stalno službo kuhanja, inkasanta ali kaj drugega. Eventuelne dopise prosim na podružnico »Slovenca« Maribor pod »Zanesljiv« 12662. a

Vajenci

Vajenca
sprejme takoj Mišček Mirko, brusilnica stekla in ogledal, Šiška, Medvedova št. 38. Dober risar ima prednost. (v)

Službodobe

Služkinja
katera zna samostojno kuhati in opravljati vsa gospodinjstva dela — se išče za takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12691. (b)

Dva kroji pomočnika
za velike konfekcijske boljše komade — takoj sprejem. Avberšek, Maribor, Državna 24. (b)

Zasluzek

500 Din dnevno
lahko vsak zasluži! Pišite upravi »Sl.« pod »Novo« št. 12702. Priložite 4.50 Din znamk. (z)

Denar

10.000 Din posojila
išče za takoj solidna trgovina proti garanciji in visokim obrestim. Ponudbe pod šifro »Deset tisoč« v upravo »Slov.« pod št. 12567. (d)

Kupimo

Čebelarji!
Vosek in voščine kupuje Društvena čebelarna — Ljubljana, Pražakova ulica 13. (k)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Stanovanja

ISČEJO:
Opremljeno sobo
solčno, v sredini mesta, iščeta dve mirni gospodini. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Cena«. (c)

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
z balkonom, v novi hiši, takoj oddam. Kozamer, Vič, Cesta na Brdo št. 149. (e)

Vnajem

ISČEJO:
Lokal
s skladiščem, v Ljubljani, iščem. Ponudbe in opis s ceno pod »November« št. 12694 na upr. »Sl.« m

ODDAJO:
Restavracijo,
kavarno, 20 opremljenih sob, z vsem inventarjem, sredi Maribora, prodam ali oddam takoj v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Bolezen 800.000« 12664. (n)

Oddajo se prvovrstni ogelni pritlični prostori
pripravljeni za pisarne ev. prodajalne za februar 1934 na Kr. Petra trgu št. 3 v Ljubljani. — Poizve se ravno tam, pritličje, levo oz. l. nadstr., desno. (n)

Posestva

Droben oglas v »Slovenca«
posestvo ti hitro prodaj; če te ne z gotovim denarjem nač kupca ti s knjižico da.

Posestvo
proda Terezija Verbič — Zgornje Pirnice — pošta Medvode. (p)

Dražba hiše!
Dne 30. oktobra 1933 ob pol 9 bo v sobi št. 16 sodišča v Ljubljani sodna dražba nove hiše v Tomačevem št. 67. Cenilna vrednost 93.720 Din, najmanjši ponudki 48.620 D. Pojasnila v pisarni odvetnika dr. Lokarja, Miklošičeva cesta 18. (p)

Novo hišo
v bližini Celja, zelo poceni prodam. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju. (p)

Majhno posestvo
z gospodarskim poslopijem, v bližini treh tovarn, postaje in trga, prodam po nizki ceni. Tudi proti vknjižbi. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12695. (p)

Hišo z vrtom
zelo poceni prodam. Breg-Ptuj — Plauc, Maribor. (p)

Dvostanovanjska hiša
visokopritlična, z vrtom, napredaj. — Stražišče pri Kranju. Natančen naslov pove uprava »Slovenca« št. 12705. (p)

Enonadstropno hišo
z dvema stanovanjema in pritlikinami — prodam. Glince cesta XV, št. 8. p

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajal
al motorja bi znebil se rad brž kupca ti s knjižico da. **Slovenec najmanjši inera!**

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdniki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg 32.

Zimska jabolka sadna drevesa

sortirana v zabojčkih in za jesensko saditev, visoka in nizkodebela — dobite pri: Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Moderni dam. klobuki
najceneje pri Zofii Laurenčič, Mestni trg 7. Moderniziranje zelo poceni. (l)

Poročne prstane
ure, verižice, uhane, kakor tudi očala kupite zelo ugodno pri Josip Janko, urarju v Kamniku, Sutna, nasproti farne cerkve. (l)

Specialno izbiro
modnih hlač in pumparc
dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra c.

Pozor!

Proda se več dobro ohranjenih motorjev in koles.

ALOJZIJ ZAJC
trgovina koles
Zg. Kašelj 105, p. Dev. Mar. v Polju.

Brivski inventar
sestojec iz 4 ogledal, 4 brivskih stolov, steklene etaže in omarice, električnega stroja za striženje, perila ter različnih zraven spadajočih stvari — prodam. Mišček Mirko, Medvedova cesta 38, Ljubljana VII. (l)

Velikocvetne krizanteme

v raznih barvah nudi po najnižji ceni Anton Lap, trgovski vrtnar, Kamnik.

Krušno moko in rženo moko
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri

A VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Pohištvo

Nudimo vam v nakup
zajamčeno solidno izdelane spalnice, jedilnice, kuhinje itd. Najmodnejše, od fine do preproste izdelave, po zelo ugodnih cenah in z ugodnimi plačilnimi pogoji. Egidi in Karel Erjavec, zaloge pohištva, Brod (poleg taceenskega mostu), St. Vid nad Ljubljano. (8)

Obrt

Talarji in bireti
za veleč. gg. duhovnike se izdelujejo pri Fr. Himelreich, Ljubljana, Pred škofijo 9. (t)

Inserirajte v »Slovenca«!

Devocijonalije, križe, kipe, rožne vence, svetinje, nastavke, kropivčke na kamnu in lesu
itd. v veliki izbiri do najfinejše kvalitete v

prodajalni H. NIČMAN
Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2
Cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

Danes se je nenadoma preselila v večnost naša iskreno ljubljena sestra in teta, gospa

Nina Ivančič-Deu

upokojena učiteljica, vdova po davčnem uradniku v 87. letu starosti.

Pogreb bo v nedeljo 29. oktobra ob 3 popoldne iz hiše žalosti.

Ljutomer, dne 27. oktobra 1933.

Žalujejo ostali.

Družba Jelšingrad z. o. j.
Šmarje pri Jelšah
ima naprodaj
vagonске količine dobrega starega
vina in sena

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča **M. Hrnjak**, lekarnar, Sisak. Varujte se potvor! Zaščitni znak

„SIL OCCO“—ventilatorji
„PIONIER“—hladilniki
zanesljiv avstrijski izdelek
Sirocco-Werk WIEN, X.
Troststraße 11
Strokovni zastopniki proti proviziji se sprejemajo po vseh večjih krajih.

Tudi v naši podružnici
Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

PARNE CEVI

circa 300 m, rabljene, stare, 2 colli, kupim. — Ponudbe na: **Močivnik & drug, Maribor.**

Izšla je Izšla je
in se dobiva
v Jugoslovanski knjigarni. Prodajalni Ničman, v vseh drugih knjigarnah in boljših trgovinah
Družinska Pratika
za leto 1934
z zelo bogato vsebino in krasnimi slikami, ki so same vredne nabavne cene
Din 5.—
za izvod, po pošti 50 par več.

FOTOAPARATE

spetovnih torck Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo t. t. d. t. t. d. ima vedno v zalogi
FOTOTRGOVINA
JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

12. decembra 1916.

Knjigo, ki mi jo je dal danes profesor Weidle, ki je, kakor je rekel, njegova najljubša knjiga, sem prebrala v dušku. Še nikdar me ni nobena stvar hipoma tako prevzela, še nikdar nisem tako živo občutila osvajačno moč človeške besede. Sedaj se vprašujem, zakaj mi je dal profesor prav to knjigo, da jo berem? Kaj je hotel s tem doseči? Vedno sem iznova prebrala prve vrstice: Zakaj si tako plaha, tako boječ, prijateljica moja? Kaj pomeni otožnost, odpoved v tvojem pogledu? ... Potem sem brala dalje, o moči solne in o veselju, o brezplodnosti odpovedi ... In nazadnje je pisatelj z oduševljajočimi besedami govoril o ljudeh volje in tvornosti, o onih, ki delajo zgodovino, in o množici, ki od teh ljudi vse pričakuje, pa jim vendar nikoli ne more odpustiti, da ji vsiljujejo svojo voljo ... Bila je visoka pesem o ustvarjajoči sili volje. Zdal sem razumela; profesor Weidle je izmed tistih, ki bodo nekoč na vrhu.

K njegovim predavanjem ne bom več hodila. Prav, naj sem majhna, čisto majhna, da moja osebnost zgine poleg njegove! Prav! Toda ostati hočem vendar jaz, hočem se vzdržati, ne pustim se udušiti!!!

15. decembra 1916.

Naš docent se je odpeljal v Peterburg, kjer preživi počitnice.

18. decembra 1916.

Danes se je razširila govorica po mestu, da je bil Rasputin umorjen. Vse mesto je bilo od veselja pijano. Dame se obiskujejo in pravijo: Vendar enkrat! Zadnji čas je bil, da so ga umorili.

* Rasputin je bil umorjen 16. decembra 1916 po st. koledarju.

rili! — Mene je dogodek zelo pretresel. Naj je storil karkoli, vendar je človek! Ali se moreš veseliti, ker je bil človek umorjen? Naša Maša je pa sedela v kuhinji in jokala.

»Saj je tudi on človek, gotovo ima ženo in otročiče,« je rekla, in za ljudstvo se je tudi zavzemal, in vojne ni maral, ker je vojna samo zato, da kmetje kri prelivajo ...

In šla je v cerkev ter prižgala svečo za rešitev njegove duše.

19. decembra 1916.

Vse mesto govori samo o Rasputinovi smrti. Pravijo, da so našli na Petrovem mostu njegovo okrvavljeno galošo. Pripovedujejo, da iščejo njegovo truplo v Nevi in zato razsekavajo led. Knez Jusupov, veliki knez Dimitri in poslanec dume Puriševič so ga baje umorili. Vse jih hvalično slavi. Rusija je osvobodjena moča, ki je našo vladarsko hišo ponižal pred ljudstvom in ki je vladal nad vso Rusijo.

20. decembra 1916.

Zdal si že pripovedujejo podrobnosti o Rasputinovi smrti. Zvabili so ga v palačo kneza Jusupova ob Mojki, češ, da ga čaka ondi lepa ženska. V kleti so ga hoteli zastrpiti, strup pa ni učinkoval. Potem so večkrat ustrelili nanj, toda kljub smrtnim ranam je baje še dolgo živel. Pravijo, da so še živega odpeljali z vrvmi povezanega in živega vrgli s Petrovega mosta v Nevo. Carica je baje obupana, ker ni več nade, da bi se mogel prestolonaslednik pozdraviti. Car je v glavnem stanu.

21. decembra 1916.

Vedno je v mestu še vse veselo radi Rasputinove smrti. Car je, kakor pravijo, ves iz sebe od jeze, ker se je tudi njegov sorodnik udeležil umora.

V Peterburgu baje nedostaja živil, draginja povzroča nevoljo med množico. Sploh je nekaj nemirnega med ljudstvom. Preprosto ljudstvo zelo občuduje Rasputinovo smrt, in ko sem danes šla iz cerkve, sem slišala, kako je stara ženica rekla drugi:

»Če bi batjuške ne bili umorili, bi bil morda dosegel, da bi bogataši ne mogli skriti kruha, masla in sladkorja, da bi tudi reveži nekaj dobili; zdaj pa, kdo bo pri carju govoril za ljudstvo, ko je mrtev?«

Prav za prav me zelo zanima, zakaj je ravno vsa inteligenca tako vesela, da so Rasputina umorili. Menim, da je takole: prvič zato, da bo zdaj konec govorice o »Nemki«, kakor imenujejo carico pri nas, ki je sploh prav malo priljubljena, drugič zato, ker je zdaj Rusija rešena svojega zarobljenega »kmetavzarskega« vladarja.

Govori se, da v zadnjem času ni bila izdana nobena važnejša odredba v državi, ki ni pri njej imel Rasputin odločilne besede. In tretjič jim je všeč, da zdaj nobeden ne bo zaviral nadaljevanja vojne. Vsi so prepričani, da je Rasputin zahteval, naj se vojna konča, celo to se trdi, da je bil nemški vohun in je od Viljema dobival denar, da je v njegovem pravcu vplival na carja.

22. decembra 1916.

Danes sem prejela pismo od Vadima Verhovskega. Kako dolgo sem že čakala nanj! Ko mi ga je Daša prinesla, sem komaj prikrila razburjenje. Dolgo sem motrila lepe, mirne poteze, preden sem pričela brati. »Draga Alja« je bil naslov. Prvič v življenju sem dobila tako pismo. Večkrat sem iznova prebrala naslov, najraje bi ga prebrala stokrat, tisočkrat. Potem sem počasi brala pismo. Vadim mi govori v pismu, Vadim, kakršen je. Piše, da ni minil dan, da ne bi name mislil.

»Kako je prav, Alja, da Vam je prišlo na misel pisati mi pismo. Jaz bi nikdar ne prišel na to misel. Tako je vedno z menoj; ravno najenostavnejše stvari, kar je najbolj po sebi umevno, mi ne pride nikoli na misel. Pa niste radi tega hudi name. Vse dni sem živel v nadi, da bom o božiču zopet pri Vas.«

Dalje je pisal, kako živi, da samo študira, se s politiko ne ukvarja, ne gre na nobeno dijaško zborovanje.

»Hiteti moram z učenjem, kajti po božiču moram v Mihaelovo topničarsko šolo in o velikih nočih bom bržkone že na fronti. Ne grem rad na fronto, Alja! Prepričan sem, da bo tistega, ki uporablja meč, tudi meč končal. Pojdem na fronto, ker je moja dolžnost, pa mi bo zelo težko obleči uniformo; ne morem moriti, tudi iz patriotičnih razlogov ne. Prepričan sem, da Bog nobenega umora ne odpusti, tudi vojaku ne; kajti človeško življenje je najdragocenejši dar Božji in nobeden nima pravice ta dar odvzeti razen njega samega!«

Potem je mnogo pisal o knjigah, ki jih je prečital, in je končal z besedami: »Ne pozabite nikoli svojega odkritega in zvesto vdanega Vadima Verhovskega.« Živim kot v sanjah in sem vsa srečna.

23. decembra 1916

Pišem v majhni, temačni, zakajeni čakabici prepregaljšča. Peljemo se kot vedno o božiču k staremu očetu. Vlak je dospel zvečer ob 6 in, bili smo prepričani, da bomo ob 10 že pri starem očetu in stari materi; toda nastopile so čisto nepričakovane ovire. Sani s konji in kupom gorskih kožuhov in tudi petero psov, ki niso nikoli zamudili priti po nas, so bili že prišli, toda nismo se mogli odpeljati. Stari Sunduk, tatar, ki že 30 let služi kot kočijaž pri starem očetu, je dejal: »Volkovi! Divji bitji, nič jesti, zato ljudi napadati in konje! Mi trideset vrst prevoziti, zato nas gotovo napasti! Prejšnjo noč konja in kmeta raztegali, ker bili brez orožja. In drugič, nemirno zdaj pri as, o, kako nemirno! Prejšnji teden trgovec pri desetem vrstu ubil in truplo z vrha vrelci v globel. Komaj našli. In v petek ubiti, gosposko žensko in kočijaža in vse pograbili. Slabi časi! Nemirni! Ljudstvo razburjeno. Včeraj hodil Vanjka Serikov od hiše do hiše, vsem rekel, gospoda zdaj kmah nehati jesti rebra, vse dati revežem. Carja tudi prijeti! Rekel, čas je, ljudstvo samo vladati! Ampak jaz mislim, kako delavec, kmet vladati? Zato gospoda študirana, da vse prav narediti! Vanjka tudi praviti, grofje Rasputina ubiti, hotel z Nemci mir in vse revežem razdeliti!«